

La Red de Mujeres Contra la Violencia

- En MFS-studie om kvinnorättsarbete i Nicaragua

Av: Linda Johansson & Filippa Rehnström

Socialhögskolan vid Lunds Universitet
SOPA 63
VT -10

Handledare: Kristina Göransson

Abstract

Authors: Linda Johansson, Filippa Rehnström

Title: La Red de Mujeres Contra la Violencia – A minor field study of women's rights work in Nicaragua

Supervisor: Kristina Göransson

The aim of the study was to analyze women's rights workers narratives about women's situation and women's rights work in Nicaragua with a starting point in narrative method and theory. We focused our research on the network La Red de Mujeres Contra la Violencia which works both nationally and locally in Nicaragua with the aim to fight men's violence against women. The network consists of individual women as well as women who represent different NGOs. To analyze our gathered material we used narrative method and narrative theory with a socialconstructionist perspective and the discourse theory for further understanding and explanation. An explanation we found applicable to the interviewees different narratives about the same topics was that different political and cultural contexts affected the interviewees' interpretation and understanding, which as well contributed to conflicts within the movement. Previous research has pointed out differences and existing conflicts between women's rights movements in Nicaragua, research that contributed to substantiate the result of our study.

Keywords: Women's rights movements, Nicaragua, narrative, La Red de Mujeres Contra la Violencia, AMNLAE

Innehållsförteckning

Förord	1
1 Inledning.....	2
1.1 Problemformulering.....	2
1.2 Syfte.....	4
1.3 Frågeställningar	4
1.4 Avgränsning.....	4
1.5 Fortsatt framställning.....	5
2 Metod	5
2.1 Val av metod.....	5
2.1.1 Fältstudie	5
2.2 Urval	7
2.3 Intervjuer och observationer: utmaningar och förtjänster	8
2.4 Metodens vinster och begränsningar	11
2.5 Etiska aspekter	13
2.6 Källkritik.....	13
2.7 Arbetsfördelning i uppsatsarbetet	13
2.8 Bearbetning av material	14
2.8.1 Kodning	14
2.8.2 Abduktiv ansats	14
2.8.3 Narrativ metod.....	14
3 Teori	16
3.1 Narrativ teori och analys.....	16
3.1.1 Socialkonstruktionistiskt perspektiv	17
3.2 Diskursteori	18
4 Tidigare forskning	19
4.1 Autonomi och kvinnorrättsarbete.....	19
4.2 Framväxten av La Red de Mujeres Contra la Violencia	20
4.3 Kvinnorörelser och strategier.....	21
4.4 Narrativa berättelser – konstruktionen av kvinnlig identitet.....	21
4.5 Våld mot kvinnor i Nicaragua.....	22
4.6 Sökprocess	22
5 Empiri och analysdel	23
5.1 Bakgrund AMNLAE och La Red:	23
5.2 Introduktion till vår undersökning	26
5.3 Vår undersökning.....	27
5.3.1 Beskrivningar av kvinnors situation i Nicaragua.....	27
5.3.2 Beskrivningar av diskriminering av kvinnor i Nicaragua.....	30
5.3.3 Beskrivningar av nätverkets ideologi	33
5.3.4 Beskrivningar av konflikter inom nätverket	35
5.3.5 Synen på kvinnorrättsarbete.....	37
6 Slutdiskussion.....	44
7 Referenser.....	47
BILAGA 1	49
BILAGA 2	50

Förord

Först och främst vill vi tacka Sida för ett finansiellt stöd som gjorde vår fältstudie möjlig. Vi vill även tacka alla våra intervjupersoner och vänner i Estelí, Nicaragua. Ni bidrog med ovärderlig kunskap genom er medverkan. Särskilt tack till Magda, Yolanda och Johanna. Ett stort tack till vår handledare Kristina Göransson för stort stöd, engagemang och goda råd. Tack till Biggan och KG för att ni lånade ut ert hem och gav oss stöd under en intensiv period. Vi vill också tacka Tomas för att du fanns där när vi behövde dig som mest.

1 Inledning

Vi spenderade två månader i staden Estelí i norra Nicaragua för att bedriva en MFS-studie (Minor Field Study) om kvinnorrättsarbete. Här genomförde vi våra intervjuer och observationer som ligger till grund för vår forskning. Vi upplevde tiden i Estelí som otroligt lärorik och givande. Omgivningarna och de människor vi träffade har bidragit till ökad förståelse och kunskap om det Nicaraguanska samhället, främst ur ett feministiskt perspektiv.

1.1 Problemformulering

Vår avsikt är att i vår studie göra en narrativ analys av berättelser av aktiva kvinnor inom kvinnorrättsrörelsen i Estelí. Vi har fokuserat på nätverket La Red de Mujeres Contra la Violencia som arbetar mot mäns våld mot kvinnor i Nicaragua samt kvinnorrättsorganisationen AMNLAE. Nätverket som består av fler än 150 kvinnorrättsorganisationer och hundratals kvinnliga medlemmar har rönt stora framgångar gällande kvinnors rättigheter i landet (Ellsberg et al, 1997). Anledningen till varför vi också valde att ge AMNLAE en central roll i vår studie var att det snart framkom att organisationen och nätverket till viss del representerade olika perspektiv på kvinnors situation och kvinnorrättsarbete, vilket vi fann intressant att undersöka vidare (för en utförligare beskrivning av AMNLAE och La Red de Mujeres Contra la Violencia, se s. 22 under rubriken ”Bakgrund AMNLAE och La Red”).

Vår ursprungliga idé var att undersöka nätverket La Red de Mujeres Contra la Violencia och jämföra det praktiska arbetet på nationell nivå kontra lokal nivå i Estelí. Efterhand började dock ett nytt intresse ta form. Vi upptäckte att våra intervjupersoner oavsett vad vi frågade styrde samtalet mot en diskussion kring regeringen, dess påverkan och roll i förhållande till nätverkets arbete och kvinnorrättsarbete generellt. Det väckte passionerade engagemang i intervjuerna och var uppenbarligen något som starkt påverkade fältet vi befann oss i. Det blev mer och mer klart att det fanns splittringar och konflikter i nätverket kring hur kvinnorrättsarbete bör bedrivas, i synen på feminism och i uppfattningen om kvinnors situation i Nicaragua. Vissa kvinnor och organisationer kallar sig inte längre aktiva deltagare i nätverket och vi kan tänka oss att här finns ett samband. Denna information framkom i diskussioner om och med kvinnor från kvinnorrättsorganisationen AMNLAE (Asociación de Mujeres Louisa Amanda Espinosa). På denna organisation intervjuade vi tre kvinnor varav samtliga sade sig vara inaktiva medlemmar i La Red de Mujeres Contra la Violencia. Organisationen har alltid haft en stark koppling till FSLN, Frente Sandinista de Liberación Nacional, vilket är det nuvarande regerande partiet i landet.

Det framväxande intresset för vår studie fick naturlig näring från den inspirationsfyllda miljön våra liv omgärdades av i Nicaragua. Vi bodde hemma hos två kvinnorättskämpar och det sociala nätverk vi kom att ingå i präglades starkt av politik och feminism. Det blev snart också tydligt för oss hur laddat begreppet feminism var och hur uppfattningarna skiljde sig åt beroende på vem vi talade med.

Att en stor del av kvinnorna i Nicaragua lever ett hårt liv och i en utsatt position till följd av ”machismon”¹ och starka könsroller är något som uppmärksammas i media. Att det är ett socialt problem i landet bekräftas ytterligare av mängden rapporter och studier som finns om ämnet. Paxton & Hughes (2007) skriver att tidigare studier har visat att kvinnors position i Latin Amerika i dagsläget fortfarande är starkt begränsad av faktorer som religion, politik och ”machismo”. Trots att Sandinistas, alltså anhängare till det socialistiska partiet FSLN, inkluderade kvinnor i deras kamp och politik under revolutionen (som tog fart under slutet av 1960-talet och besegrade Somozaregimen år 1979) var machokulturen för stark att besegra (Carroll Ellsberg, 2000).

Under revolutionen bildades, sprungen ur FSLN, den första kvinnorättsorganisationen i Nicaragua som idag går under namnet AMNLAE. Dock uppstod ganska snart splittringar både inom och utanför organisationen mellan de kvinnor som ville kalla sig feminister och de som ansåg detta vara för radikalt (Stoltz Chinchilla, 1994). Dessa grupperingar mellan kvinnorörelser i Nicaragua har sedan fortgått, både gällande strategier för att öka kvinnors inflytande i samhället men också gällande autonomi eller icke från regeringen (ibid). År 1992 startades nätverket för kvinnor mot våld, La Red de Mujeres Contra la Violencia. Våra intervjupersoner benämnde nätverket ”La Red” vilket vi till följd också valt att göra i vår studie. La Red beskriver sig själva på den officiella hemsidan som en social rörelse som aktivt arbetar för att bekämpa våld mot kvinnor och diskriminering genom att utmana det patriarkala systemet och med målet att förändra maktrelationer i det Nicaraguanska samhället idag (La Red de Mujeres Contra la violencia, 2008).

---

¹ Paxton & Hughes (2007) menar att kvinnornas begränsade position i Latin Amerika bland annat beror på den rådande machokulturen, eller ”machismon”. Författarna förklarar machismon som en djupt rotad kultur i Latin Amerika. Den typiska ”machomannen” beskrivs som stark, sexuell, aggressiv och dominant. Även Ellsberg et al (1997) beskriver machismon som den rådande normen i det Nicaraguanska samhället. Innebörden av detta kan bland annat förklaras av att mäns våld mot kvinnor i hög grad är accepterat av både män och kvinnor.

Gemensamt för alla de kvinnor vi har intervjuat är att de alla är medlemmar i nätverket antingen i form av privatperson eller som representant för sin organisation. Vissa av kvinnorna inom AMNLAE kallar sig dock inte längre aktiva medlemmar till följd av olika orsaker som påverkat relationerna inom nätverket. Mer ingående beskrivningar av detta följer i analysen. Det tycks alltså ha uppstått en schism mellan kvinnorrättsorganisationer i landet, bland annat beroende på deras förhållande till regeringen och på deras syn hur kvinnorrättsarbete bör bedrivas. En fråga i detta avseende är huruvida det kan leda till hinder i kvinnorrättsarbetet när starka kvinnorrättsorganisationer/rörelser har skilda uppfattningar om definitionen av jämställdhet mellan könen och dessutom om vilka strategier som bör användas för att stärka kvinnors position. Därtill i vilken utsträckning organisationens/nätverkets relationer till regeringen påverkar deras positioner i samhället. Vi frågar oss om dessa splittringar kan verka som en begränsning för kvinnorrättskampen då de inte delar samma mål eller uppfattar problemen på samma sätt.

1.2 Syfte

Syftet med vår studie är att med utgångspunkt i narrativ metod och teori undersöka hur olika kvinnorrättsarbetare konstruerar kvinnors situation och kvinnorrättsarbete i Nicaragua.

1.3 Frågeställningar

- Hur kan kvinnorrättsarbetarnas berättelser förstås i relation till den politiska och kulturella kontexten?
- Hur kan vi förstå motstridiga konstruktioner av/föreställningar om orsaken till kvinnors situation och lösningar?
- Hur anser kvinnorrättsarbetarna att kvinnorrättsarbetet bör bedrivas, vilka utmaningar definierar de samt hur ser de på lösningar?

1.4 Avgränsning

På grund av tidsbegränsning och omfattningen av vår studie fick vi begränsa oss till att bedriva vår forskning inom La Red på lokal nivå i staden Estelí där vi befann oss under vår tid i Nicaragua. Vidare hade vi inte möjlighet att intervjua alla personer inom detta lokala nätverk, istället har åtta kvinnor fått fungera som representanter för olika perspektiv. Vi har valt att endast beskriva en del av den Nicaraguanska politiska historien, varav denna ur ett kvinnorrättsperspektiv då detta har störst relevans för vår studie. Detsamma gäller för den

politiska situationen i landet idag; vi har främst fokuserat på regeringens förhållningssätt till feminism och dess relation till det nätverk samt den kvinnorrättsorganisation som är aktuella för vår studie.

1.5 Fortsatt framställning

Nedan följer metodavsnitt, efter det teoriavsnitt, som följs av tidigare forskning, därefter kommer empiri och analysdel och avslutningsvis för vi en slutdiskussion.

2 Metod

2.1 Val av metod

2.1.1 Fältstudie

Vi valde att bedriva en etnografisk fältstudie eftersom vi ansåg att denna metod skulle vara till stor hjälp för oss i vår studie då vi valde att under åtta veckors tid bedriva vår forskning i ett annat land, i en annan kultur och under denna tid ämnade införskaffa oss så mycket information och förståelse som möjligt. Etnografiska studier utgör tillsammans med annan sorts kvalitativ forskning en allt mer erkänd plats forskarvärlden (Hammersley & Atkinson, 1995). Hammersley & Atkinson (1995) beskriver etnografi som en metod som innebär att forskaren under en tid deltar, observerar och samtalar eller på andra möjliga sätt skaffar sig information om sitt forskningsfält denne under en tid befinner sig i. Författarna menar vidare att de inte vill dra några klara gränser mellan etnografiska och andra kvalitativa studier. Under vår tid i Estelí levde vi i ett sammanhang som nästintill konstant utgjorde ett forskningsfält för vår etnografiska studie. I vår tillvaro var det oftast omöjligt att dra en gräns för när vår studie började eller när den slutade.

Vi bedrev en etnografisk fältstudie i staden Estelí, Nicaragua, där vi befann oss under två månader. Vårt första möte med fältet var genom vår handledare på den svenska organisationen Svalorna i Estelí. Hon hjälpte oss att ordna boende hos två av hennes vänner. Dessa två kvinnor kom senare att ha stor betydelse för vår studie och för våra kontakter på fältet. Det var även vår handledare i Estelí som hjälpte oss att knyta vår initiala kontakt med nätverket, La Red. La Red är ett nationellt partipolitiskt obundet nätverk som arbetar mot genusrelaterat våld. Inom detta nätverk finns även flera lokala nätverk runt om i landet. Det nätverk vi har undersökt är det lokala nätverket i staden Estelí i norra Nicaragua. Alla kvinnor är välkomna att bli medlemmar i La Red så länge man står bakom målet att arbeta mot mäns

våld mot kvinnor. Till följd av nätverkets autonomi så är det endast partipolitiskt obundna organisationer som accepteras som medlemmar. Dock kan kvinnor som arbetar för regeringen bli medlemmar men endast som enskild person (Ellsberg et al, 1997).

Efter vår första handledning i Estelí hade vi kommit fram till att ändra fokus på vår studie. Tanken vi hade i planeringsstadiet för studien var att studera det praktiska arbetet hos en av Svalornas samarbetsorganisationer i Estelí; Xilonem och därefter jämföra den teoretiska ideologin hos Xilonem i förhållande till det praktiska arbetet. Anledningen till att vi beslutade oss för att ändra fokus var att det blev uppenbart på plats i fältet att Xilonem inte var den organisationen som bedrev det starkaste kvinnorrättsarbetet i staden utan att de istället var mer fokuserade på arbete kring barn och ungdomar. Efter att ha blivit delgivna information om La Red kände vi att detta inspirerade oss oerhört då vårt största intresse låg i att studera kvinnorrättsarbete i Nicaragua. Vårt fokus förändrades och utvecklades ytterligare längs vägen ju mer information och inblick vi fick i kontexten kring kvinnorrättsorganisationerna i staden Estelí.

Redan vår första dag och vid vårt första möte med vår handledare på Svalorna blev vi rekommenderade att intervjua en kollega till henne som sedan länge varit aktiv inom La Red. För att få tillgång till fältet är det ofta en nödvändighet för forskaren att skapa en relation med en person som sitter i position att släppa in denne i miljön. Den personen kan sägas fungera som en gatekeeper och det är vanligt att den rollen antas av den person man har knutit kontakt med från början (Hammersley & Atkinson, 1995). Vår handledare fungerade därmed som en gatekeeper då vi ganska snart förstod att hon var omtyckt i det sociala nätverk vi kom att röra oss och att hon hade en vänskaplig relation med flertalet av de kvinnor som skulle komma att bli våra intervjupersoner. Vår direkta introducering in i den sociala kretsen underlättade vårt arbete till stor del då vi inte hade några problem att boka intervjuer eller få tillgång till fältet genom deltagande observationer. Intervjupersonerna från organisationen AMNLAE ingick dock inte i samma sociala krets men vi blev rekommenderade av en av våra intervjupersoner att ta kontakt med AMNLAE som är en väletablerad kvinnorrättsorganisation i landet samt att det rådde en uppfattning om att deras arbete bedrevs annorlunda. Vid initieringen av denna kontakt besökte vi organisationen, lämnade vår skriftliga presentation av studien för att sedan återkomma då personen vi sökte inte var på plats vid tillfället. Vi ansåg det vara betydelsefullt för vår studie att boka en intervju med just denna person då hon är högt uppsatt inom regeringen samt inom organisationen. Därefter följde ytterligare besök och telefonsamtal för

att efter ett antal veckor få stånd till en intervju. Efter denna första intervju var det desto lättare att få tillgång till fler intervjupersoner inom organisationen.

Ytterligare en faktor som bidrog till vår tillgång till fältet var de två kvinnor vi bodde hos under vår vistelse i Nicaragua som även de kom att fungera som ett slags informanter, om än på ett mer informellt sätt. De arbetade för en framgångsrik kvinnorrättsorganisation i staden och var även nära vänner med flertalet av de kvinnor vi intervjuade. Det faktum att vi bodde hos dessa kvinnor gjorde att vi ständigt befann oss i vårt forskningsfält. De gånger vi åt frukost eller lunch tillsammans handlade diskussionerna inte sällan om ämnen som rörde vår studie. Det var ett hem präglad av feminism och politik, ett hem som ofta fungerade som en slags samlingspunkt för engagerade kvinnor av vilka våra intervjupersoner ofta var inräknade. I och med detta utgjorde vårt hem under den här tiden en viktig plats för vårt fält där vi inhämtade mycket information av samtal såväl som observationer (Hammersley & Atkinson, 1995).

2.2 Urval

Vi kom i kontakt med våra intervjupersoner med hjälp av vår handledare i fältet och via kvinnorna vi delade bostad med. Det var inget slumpmässigt urval utan detta var utvalda personer på grund av deras aktivitet och engagemang i kvinnorrättsorganisationer och deras medverkan i nätverket, La Red. Vi valde också medvetet att inkludera kvinnor som i studien fått representera två olika sidor av kvinnorrättsarbetet då det snart blev tydligt att dessa personer hade skilda åsikter om kvinnors situation i landet och om hur kvinnorrättsarbete bör bedrivas.

Diskussionerna kring de olika ämnena kan ges ytterligare trovärdighet till följd av att våra intervjupersoner var väl insatta i kvinnorrättsarbete då till exempel en av intervjupersonerna har en masterexamen i genusvetenskap, tre arbetar som advokater i olika kvinnorrättsorganisationer, en besitter positionen som kongressledamot och en annan av kvinnorna har haft en framträdande roll i kvinnorrättsarbetet i Estelí i över trettio år. På grund av tidsbrist kunde vi inte intervju alla kvinnor i det lokala nätverket i Estelí. Vi intervjuade åtta kvinnor som fick representera dessa olika ståndpunkter, vilket kan sägas vara en välanvänd metod vid forskning just kring att framställa olika perspektiv (Hammersley & Atkinson, 1995).

Vår handledare och kvinnorna vi bodde hos verkade som kanaler vilka via vi fick kontakt med och blev presenterade för våra intervjupersoner. En del av våra intervjupersoner verkade i sin tur för vidare kontakter med andra respondenter. Det blev vad som kallas en snöbollseffekt (Hammersley & Atkinson, 1995). Dock uppfattade vi att en av våra respondenter fungerade som en nyckelperson i våra vidare kontakter med våra andra intervjupersoner då hon var väl känd och omtyckt i den aktuella kretsen kan det tänkas att då vi hänvisade till hennes rekommendationer att ta kontakt med personen ifråga underlättade detta genomförandet av vår intervju. Vi är medvetna om att med detta sätt att göra ett urval kan det följa en viss risk att informanter och nyckelpersoner kan bidra till en särskild riktning i arbetet (Trost, 1995).

2.3 Intervjuer och observationer: utmaningar och förtjänster

I vår studie valde vi att använda oss av kvalitativa, semistrukturerade intervjuer där vi använde bandspelare som ett hjälpmedel. Vi ansåg det vara nästintill en nödvändighet för oss att använda oss av bandspelare då vi i det läget hade en relativt klar tanke om hur vi ville utforma studien. Vidare kombinerades intervjuerna med deltagande observation. Kvalitativa intervjuer kännetecknas av att frågorna i sig är raka och okomplicerade men svaren blir kraftfulla och långa (Trost, 2005). Vi har genom våra kvalitativa intervjuer lyckats införskaffa oss ett rikt material där vi kunnat utläsa och tyda mönster, åsikter och olika förhållningssätt. Här konstaterade vi att en narrativ metod och teori skulle verka till fördel för oss i att uppnå syftet med vår studie. Då vårt syfte med studien var att undersöka om det fanns mönster som tydde på skillnader i berättelser var en kvalitativ studie att föredra framför en kvantitativ (ibid). Författaren Jan Trost (2005) pekar på betydelsen av att valet mellan en kvantitativ och en kvalitativ studie måste baseras på valet av teoretiskt perspektiv såväl som frågeställningen.

Standardisering är ett begrepp som mäter till vilken mån intervjuaren håller sig till samma frågor, använder samma tonfall och likheten i intervjusituationen för de olika intervjupersonerna (Trost, 2005). I våra intervjuer använde vi samma frågor i varje intervju eftersom syftet med studien var att jämföra de olika intervjupersonernas svar på dessa frågor. Dock menar vi ändå att graden av standardisering var relativt låg då vi varierade följdfrågorna utifrån de svaren vi fick och vid en del tillfällen lät vi intervjupersonen till viss del själv påverka ordningen av frågorna. Trost (2005) resonerar kring olika betydelser av termen ”strukturerad” tagna ur olika kontexter. Ur ett sammanhang beskrivs termen med att beskriva om frågorna i en intervju har fasta svarsalternativ eller inte. Om en fråga inbjuder till öppna svar är den ur detta sammanhang ostrukturerad. Vidare kan det handla om huruvida frågorna i

en intervju är fokuserade på ett särskilt ämne och om intervjuaren är bestämd i vad han/hon vill ta reda på. Strukturering kan alltså ses ur olika vinklar och vi har valt att placera våra intervjuer i en semistrukturerad form som utifrån May (2001) beskrivs som något som befinner sig mellan den fokuserade och den strukturerade metoden. Fokuserad intervju beskriver May (2001) är en form där intervjuaren antar en position som subjekt och samtalspartner i intervjun. I våra intervjuer använde vi oss av specificerade frågor men antog samtidigt positionen som samtalspartners då vi ibland bad respondenterna att utveckla och fördjupa sina svar och ibland använde oss av följdfrågor i detta syfte (May, 2001). Vi var dock tvungna att hålla oss till en mer strukturerad form än enbart fokuserad då vi hade för avsikt att i analysen jämföra våra respondenters svar (ibid).

Fem av kvinnorna vi intervjuade var aktiva medlemmar i La Red. Resterande tre, som arbetade på organisationen AMNLAE, sade sig idag vara inaktiva medlemmar. AMNLAE är till skillnad från de andra organisationerna i nätverket den enda organisationen med en koppling till regeringen. Vi ansåg att det var viktigt att försöka få en förhållandevis rättvis bild av organisationen då den kom att ha en central roll i vår studie. Det är viktigt att påpeka att vi använde oss av spansktalande tolk i intervjuerna vilket följaktligen har påverkat materialet. Delar av vad intervjupersonerna valde att delge oss kan ha försvunnit i översättningen och vissa nyanser i berättelserna kan ha gått förlorade. Dock kunde vi genom vår kunskap i spanska ändå oftast förstå vad intervjupersonerna sade innan tolken översatte till engelska vilket hjälpte oss att se och höra fragment som tolken ibland inte uppmärksammade. Detta gjorde också att vi hade möjlighet att höra och tolka tonlägen som tillskrev berättelserna vissa känslor som var betydelsefulla för en djupare förståelse. Av denna anledning valde vi att i vår studie fokusera mer på tolkning av berättelser än av specifika ordval och fraser.

Vi genomförde sju av åtta intervjuer på plats på respektive organisation, alltså på intervjupersonernas "territorier", och en hemma i vårt kök. Miljön har stor betydelse för intervjun och kan påverka hur bekväm intervjupersonen känner sig och följaktligen påverka hennes svar. Hammersley & Atkinson (1995) menar att en intervju som genomförs på en plats där informanten känner sig bekväm kan skapa en känsla av kontroll vilket kan bidra till en avslappnad inställning och därmed också gynna intervjun. Trost (2005) betonar att det är olämpligt att genomföra en intervju i intervjuarens hem eftersom informanten med stor säkerhet kommer att känna sig i underläge i den miljön. Vi uppfattar det dock som att

situationen i vårt fall var under speciella omständigheter. Det kan tänkas att intervjupersonen som blev intervjuad hemma i vår bostad kände sig relativt hemma och bekväm i miljön då hon är en nära vän till de två kvinnor vi bodde hos och ofta besökte dem i deras hem. Alla platser för intervju kan påverka situationen på ett eller annat sätt. Det viktiga är dock att vi som forskare är medvetna om att platsen kan ha påverkat informationen och vilken inverkan det möjligtvis kan ha haft (Trost, 2005).

Vi valde att genomföra alla åtta intervjuer tillsammans. Vid varje tillfälle intervjuade vi endast en person åt gången. Som Trost (1995) menar så skapar det lätt problem att intervju flera personer samtidigt. Informationen kan påverkas av flera olika anledningar; vissa tar mer plats än andra, gruppsytryck kan påverka vilka åsikter man väljer att ventilera och så vidare. Skälet till att utföra intervjuerna gemensamt var att vi är medvetna om att vi är ett ytterst välfungerande team med en kompletterande funktion. Är det två samspelade intervjuare så kan de ur intervjun ofta få fram ett bättre resultat tillsammans just av ovan nämnda anledning. Vidare, kan detta arbetssätt fungera som en artig handling vid intervjuer av personer som vid tillfället inte bara svarar för sig själva utan representerar den organisation de ingår i. Å andra sidan kan det av respondenten uppfattas som en skrämmande situation att ensam bli intervjuad av två personer (Trost, 2005). Dock uppfattade vi det som att så inte var fallet, i alla fall vid de allra flesta av våra intervjuer. Vissa av de vi intervjuade hade vi redan en relation till sen tidigare. Flertalet av de intervjupersoner vi inte hade någon tidigare relation till hade högt uppsatta positioner inom respektive organisation vilket kan tänkas gav dem ett maktöverläge i förhållande till oss som studenter. Det kan dock tänkas att det vid en intervju påverkade situationen då denna person var relativt nyanställd och då möjligtvis var ovan vid situationen.

Vid varje intervjutillfälle försökte vi klä oss ”passande”. Som Trost (1995) beskriver så bör intervjuaren försöka känna av vad som kan vara lämpligt för sammanhanget för att undvika att distrahera och påverka själva intervjun. Ofta är detta att undvika att uttrycka åsikter med klädseln, att täcka möjliga tatueringar och så vidare.

Deltagande observation beskrivs av Aspers (2007) som ett sätt av forskaren att tillägna sig information genom att själv vara delaktig i förehavanden som informanterna deltar i. Exempel på detta kan vara att ta del av arbetet som utförs på organisationen och på sätt få en tydligare uppfattning om fältet som studeras. En deltagande observation kännetecknas också av att forskaren ställer frågor och interagerar med personerna i fältet för att ta del av deras synpunkter och uppfattningar vilket ytterligare fördjupar forskarens förståelse (Aspers, 2007).

Vi tog del av fältet i både formella och informella sammanhang under vår tid i Estelí. Vi blev bland annat inbjudna och deltog i demonstrationer, utflykter och en tre dagar lång genus och sexualitet workshop ihop med ett antal andra organisationer från olika delar av landet, vi fick dock inte insyn i någon enskild organisations praktiska arbete. Efter ett tag blev vi också inbjudna till middagar och fester där vissa av kvinnorna som ingick i studien deltog och där samtalen ofta berörde de ämnen vi studerade. Vidare skulle vi vilja påstå att vårt vardagliga liv hos kvinnorna vi bodde hos ofta var en form av deltagande observation på grund av de frekventa diskussioner som pågick om feminism och politik.

Att kombinera kvalitativa intervjuer med deltagande observation tycktes för oss vara den bästa metoden för att få tillgång till information och få en djupare förståelse. Insikten som forskaren kommer till på detta sätt bör ses som en resurs. Ju mer insikter forskaren på olika sätt kommer fram till om kontexten desto lättare är det för denne att i analysen av sin studie utläsa empirin. Här ingår även skvaller som en möjlig informationskälla genom att fungera som en uppdatering om relevanta händelser men det kan också bidra till förståelse för informanternas uppfattning (Hammersley & Atkinson, 2007). Eftersom att vi blev en del av gemenskapen bland vissa av kvinnorrättskämparna i staden fick vi ganska ofta ta del av just privata åsikter och därav tydliggjordes även vissa konflikter. Viktigt för forskaren i sådana sammanhang är att vara medveten om att dennes närvaro i fältet alltid påverkar kontexten på något sätt precis som att informanterna och omgivningarna påverkar forskaren, men medvetenheten gör det möjligt att ha detta i åtanke under arbetet med empirin (Aspers, 2007).

2.4 Metodens vinster och begränsningar

För att analysera materialet har vi använt oss av en narrativ metod vilket ofta bidrar till fördjupad kunskap och förståelse, dock kan det råda tvivel om en sådan tolkning kan appliceras på ett bredare sammanhang. Materialet vi bearbetat är ju trots allt beskrivningar av subjektiva upplevelser hos ett begränsat antal personer. Viktigt att ha i åtanke är att denna metod innebär att vi som forskare tolkar intervjupersonernas berättelser i vår analys och detta kan resultera i att studien omedvetet styrs i en viss riktning. Fördelar med att använda denna metod är att man på detta sätt kan undersöka berättelserna på en djupare nivå som kan bidra till att förklara och tyda intervjupersonernas beskrivningar och uppfattningar snarare än att enbart se svaret som den enda informationen (Larsson et al, 2008).

Fältet i sig präglades starkt av politiska perspektiv som vi kan tänka är en nästintill en omöjlighet att förhålla sig helt objektiv till. Alla sammanhang vi befann oss i ramades in av politiska diskussioner starkt kopplade till feminism. Under hela studien var vi medvetna om det problematiska i denna situation och försökte därför ha det i åtanke konstant under hela arbetsprocessen.

Gränserna för ett fält kan vara tydligt markerade och svåra att ta sig förbi, vilket vi hade turen att inte erfara (Hammersley & Atkinson, 1995). Samtidigt kan vi tänka oss att det vore en nyttig och lärorik erfarenhet att utmanas och efter en del misstag till slut hitta rätt. Vi förstod snabbt att vi lyckats hamna i rätt nyckelpersoners händer. Vi undslapp (eller kanske gick miste om) problematiken som kan uppstå kring att identifiera rätt nyckelpersoner (ibid). Hammersley och Atkinson (1995) resonerar kring att gatekeepers kan ha ett intresse i att påverka studien åt något håll och göra detta genom att föra fältarbetaren i en viss riktning. Detta är något vi kan känna igen från vår vistelse i Nicaragua. Våra nyckelpersoner var öppna med sin politiska och feministiska ståndpunkt och personerna de presenterade oss för som vi senare kom att intervjua delade deras åsikter. De tipsade oss å andra sidan även om att intervjua kvinnor som arbetade inom organisationen AMNLAE som någon slags motpol då AMNLAE skiljer sig en hel del i sin ideologi och sitt arbete för kvinnor. Det bör nämnas att intervjupersonerna på AMNLAE inte ingick i den privata sociala sfär vi kom att vara en del av. Detta innebär att de inte såg oss på samma sätt, snarare kan vår relation med dessa kvinnor ha varit till vår nackdel i deras inställning till oss då det var uppenbart att det fanns en schism mellan vissa personer/organisationer. För likväl som att det kan underlätta för forskaren att bli ihopkopplad med vissa personer så kan det också försvåra dennes situation (Hammersley & Atkinson, 1995). Vi ansträngde oss dock för att framställa oss så neutrala som möjligt och att vara så reflekterande som möjligt i vår uppfattning om AMNLAE och var hela tiden medvetna om att vi till viss del påverkats av våra informanter och respondenter.

Eftersom vi omgående utvecklade en vänskap med de två kvinnor vi bodde hos som ingick i denna sociala sfär blev vi förmodligen sedda mer som vänner än som forskarstudenter. Detta kan ha bidragit till att vi erhöll mer personlig och uttömmande information både från våra vänner och vissa respondenter (Hammersley & Atkinson, 1995). Det gav oss som sagt vissa fördelar men bidrog också till svårigheter att bibehålla en objektiv inställning. Vi är medvetna om att våra relationer till kvinnorna påverkade vår förförståelse och trots att vi strävade efter att vara objektiva måste vi vara ärliga med att vi blev påverkade och att detta i sin tur kan ha påverkat vår tolkning och därmed också resultatet. Det kan tänkas att vi på grund av denna

förförståelse omedvetet påverkade riktningarna i intervjuerna, dock strävade vi efter att minimera våra subjektiva uppfattningar under studien genom ett ständigt reflekterande. Vi anser det också viktigt att poängtera vår medvetenhet om att vår privata relation till vissa av respondenterna inte bara behövde vara till fördel då det finns en möjlighet att denna relation kan ha färgat deras sätt att svara på våra frågor (Hammersley & Atkinson, 1995). Som Larsson et al (2008) påpekar så är det nödvändigt för forskaren som använder sig av en narrativ metod att problematisera de berättelser man får ta del då dessa alltid delges ur ett specifikt perspektiv.

2.5 Etiska aspekter

Under vår studie följde vi vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Vid varje intervjutillfälle informerades vi muntligt om att det var frivilligt att delta i undersökningen, att intervjupersonen var fri att avsluta intervjun närhelst denne skulle önska såväl som att återkalla given information om denne skulle ångra sitt deltagande, vi hade även lämnat skriftlig information om detta vid tidigare tillfälle. Vi var noga med att försäkra intervjupersonen om fullständig anonymitet i studien och att materialet från intervjun endast skulle användas till vår uppsats. Efter att vi transkriberat förstördes banden med de inspelade intervjuerna och detsamma kommer att gälla för de utskrivna transkriberingarna efter genomförd examination. Under vår tid i fältet var vi noga med att förvara våra band och fältanteckningar i så säkert förvar det var möjligt. I vår studie valde vi att tala med kvinnor som arbetade med kvinnorrättsarbete och genomförde inga intervjuer med utsatta kvinnor i klientposition.

2.6 Källkritik

Vi är medvetna om att fältet vi studerade var politiskt laddat. Detta innebär att det är viktigt att anta ett kritiskt förhållningssätt till den tidigare forskning och litteratur vi tagit del av. Viss litteratur vi läst för att fördjupa vår förståelse kring aktuella områden kan vara skrivet till fördel för en viss politisk ideologi.

2.7 Arbetsfördelning i uppsatsarbetet

Vi bedrev vi vår fältstudie i Nicaragua där vi tillsammans gjorde våra deltagande observationer och intervjuer. Vi transkriberade hälften av intervjuerna var och gick båda igenom och kodade allt det utskrivna materialet. Vad gäller skrivandet av uppsatsen så har vi börjat arbeta på alla stora delar i uppsatsen tillsammans. Sedan har vi växlat mellan vem som

huvudsakligen fokuserar på vilken del men efterhand har vi alltid gått igenom den skrivna texten tillsammans för att kontrollera och redigera. Detta arbetssätt har fungerat för oss då vi vet med oss sen tidigare att vi är samspelade i vårt arbete. Vi har också valt att inte dela upp olika avsnitt mer mellan oss eftersom vi velat vara lika delaktiga i hela uppsatsen. Vidare resulterar det även i en mer enhetlig text.

2.8 Bearbetning av material

2.8.1 Kodning

Att koda betyder en sortering av det insamlade materialet. Detta kan göras utifrån ett kodschema som föds ur empiri och teori (Aspers, 2007). Vi utförde detta rent praktiskt med hjälp av olika färgpennor där varje färg representerade ett tema. Idéerna om teman utgick ifrån våra frågeställningar. Vårt syfte och frågeställningar har förändrats till viss del i takt med att bearbetningen av materialet har framskridit.

2.8.2 Abduktiv ansats

I sammanställningen av vårt material har vi använt oss av en abduktiv ansats. Alvesson & Sköldberg (2008) förklarar att abduktion innebär att man utifrån insamlad empiri finner vissa teoretiska mönster som bidrar till att förklara de mönster man funnit i empirin. Genom att forskaren redan kunnat utläsa vissa mönster innebär det att denne redan gett struktur åt det insamlade materialet genom någon form av tolkning. De teoretiska mönster forskaren utläser av materialet styrks med fördel efterhand av ytterligare empiri. Man kan alltså utgå ifrån empirin, använda sig av ett teoribaserat antagande, för att sedan stärka detta antagande genom att applicera detta på ytterligare empiri för att förklara mönstret. En abduktiv metod kan därför sägas implicera förståelse av de empiriska mönster forskaren funnit.

2.8.3 Narrativ metod

Berättandet och berättelsen har fått ett växande vetenskapligt intresse och narrativa studier utgör en allt mer etablerad del av den vetenskapliga forskningen (Johansson, 2005). Larsson et al (2008) tar dock upp vikten av att vara kritisk mot vad som räknas till narrativ analys, då det idag kan innebära i princip vad som helst. ”Berättelse” som begrepp kan användas av en forskare och betyda något helt annat än när det används av till exempel två vänner som talar med varandra (Larsson et al, 2008). Viktigt att betona är att informella samtal under vår tid i fältet endast bidrog till en djupare förståelse av sammanhanget och förekommer inte som ”berättelser” i vår analysdel, där vi endast arbetar med intervjumaterialet.

Det vi människor berättar är något vi konstruerar och berättandet i sig är ett sätt att sprida och reproducera vår uppfattning om saker och ting. Våra berättelser innehåller etiska och moraliska värderingar (Johansson, 2005). I svaren vi fick av våra intervjupersoner kunde vi se att dessa var präglade av värderingar utifrån respektive kontext vilket kommer att utgöra en central del av vår analys då vi är intresserade just av hur berättelsen kan förstås i sitt politiska och sociala sammanhang.

Larsson et al (2008) resonerar kring att det finns ett samband mellan berättelsebegreppets popularitet och vår tids syn på identiteter som inte konstanta utan istället som ständigt omskapande utifrån olika sociala sammanhang. Utifrån detta resonemang är steget nära till en diskussion kring de postmodernistiska och poststrukturalistiska utvecklingsriktningarnas påverkan på språket, riktningar som bidrar till att allt fler ser den sociala världen som skapad av språket. Språket formar och konstruerar våra identiteter, relationer, normer och värderingar (Johansson, 2005).

Speciellt för just narrativ analys är att fokusera på hur talaren berättar, varför och vad talaren väljer att berätta. Detta är precis vad vi intresserar oss för i analysen av våra intervjupersoners berättelser. Vi har använt oss av tankegångar som ifrågasätter vad de har valt att tala om och varför. Hur de har valt att berätta och om det finns några delar i de olika berättelserna som inte stämmer överens med varandra (Kohler Riessman, 2008).

För att få fram bästa möjliga resultat av intervjuerna i egenskap av rollerna som forskare utifrån att vi skulle använda oss av narrativ analys i studien värdesatte vi olika viktiga aspekter i intervjusituationen som presenteras av Larsson et al (2008). De menar att det kan vara tvunget för en forskare i denna situation att uppmärksamma tystnader och tolka varför de uppstod, anta en kritisk hållning i frågeställningar, se och tyda eventuella frånvarande delar av berättelsen och att problematisera; att inte bara se till vad som berättas utan även hur det berättas.

Kohler Riessman (2008) nämner narrativ analys som lämplig vid forskning om sociala rörelser och politiska förändringar, vilket gör metoden lämpad för vår studie. Författarna citerar Plummer som säger: ”För att berättelserna ska flöda så måste det finnas ett sammanhang som är berett att ta emot och lyssna; ...för att ett samhälle ska lyssna så måste det finnas berättelser som väver samman dess historia, identitet och politik”, (Kohler

Riessman, 2008). Bland våra intervjupersoner fanns gemensamma nämnare som att leva i samma starkt präglade politiska klimat och erfarenheter av att vara kvinnor i liknande sammanhang, detta gjorde det intressant för oss att använda narrativ metod för att undersöka de skillnader som framkom i deras svar kring hur de beskrev kvinnorrättsarbete och hur de såg på kvinnors situation. Vi är i vår analys inte enbart intresserade av berättelsen utan främst hur den kan förstås i sitt politiska och kulturella sammanhang.

3 Teori

Vi har valt att använda oss av narrativ teori med ett socialkonstruktionistiskt perspektiv för att utläsa hur framförallt språket producerar och reproducerar kunskap och värderingar. För att nå ytterligare förklaring och förståelse av vårt insamlade material har vi vidare valt att studera detta ur diskursteoretiska ”glasögon”. Diskursen kan sägas vara ett resultat av makt och kunskap samtidigt som den reproducerar kunskap som formar språket. Detta var intressant för oss då vårt syfte var att förstå just vad som sades, varför det sades och hur det sades. Vidare bistod dessa teorier med förklaringar och förståelse gällande eventuella skillnader och likheter i de svar vi fick från de åtta intervjupersonerna.

3.1 Narrativ teori och analys

Att inkludera narrativ teori i vår studie var nästan en självklarhet för oss då vi valt att använda oss av narrativ metod för att bearbeta vårt material; att fokusera på berättelser; konstruktioner, hur dessa sprider talarens uppfattningar och värderingar.

Vi har använt narrativ teori med utgångspunkt i ett socialkonstruktionistiskt perspektiv som verktyg för att förstå berättelser. Förenklat och sammanfattat kan narrativ teori sägas vara teorier om berättelsens innehåll och på vilket sätt berättelsen delges (Johansson, 2005). Johansson (2005) menar dock vidare att narrativ teori och analys innehåller ett flertal olika teoretiska förhållningssätt. I likhet med vad Johansson (2005) beskriver fann vi också att det inte existerar en specifik definition av narrativ teori och analys. En narrativ analys kan göras utifrån flera olika perspektiv (ibid). Författaren lyfter fram olika sätt att utföra narrativ analys beroende på vad forskaren syftar att undersöka. En av dessa modeller syftar till att utröna ”...[b]erättelsens funktioner, sammanhang och konsekvenser.” (Johansson, 2005)

Johansson (2005) resonerar kring skillnader och likheter mellan spontana samtal och intervjuer. Intervjun karakteriseras av en professionalitet och att det är en avsiktlig situation.

Maktrelationen i intervjusituationen är uppenbar då respondenten förväntas svara på intervjuarens frågor. Det blir dock intressant för oss att peka på likheterna med ett samtal ur vardagen då även intervjupersoners svar kan ses som "...berättande redogörelser eller berättelser." (Johansson, 2005:188).

3.1.1 Socialkonstruktionistiskt perspektiv

Vi ansåg det lämpligt att utifrån narrativ teori anlägga ett socialkonstruktionistiskt² perspektiv på vår studie då syftet var att undersöka de svar respondenterna gav oss; ifall dessa skiljde sig åt i innehåll och hur de formulerades, samt vilka skillnader detta kan tänkas få i det praktiska arbetet.

Ett socialkonstruktionistiskt perspektiv är ett vetenskapsteoretiskt och metodologiskt angreppssätt, lämpat för teorier kring kultur och samhälle (Johansson, 2005). Burr (1995) förklarar socialkonstruktionismen genom att utgå ifrån fyra olika punkter. I den första punkten ifrågasätter hon tanken om en reell sanning; enligt Burr finns ingen "sann" kunskap. Det är något som inom olika sammanhang föds ur olika perspektiv och hon framhåller vikten av att vara kritisk mot vad som uppfattas som självklart. Burr (1995) fortsätter i den andra punkten att beskriva hur kulturell och historisk påverkan bestämmer vår förståelse för verkligheten och vår kunskap. Kunskap kan alltså till stor del sägas vara kulturspecifikt vilket utesluter att någon kunskap kan sägas vara "mer korrekt" än annan. I den tredje punkten beskrivs sambandet mellan kunskap och sociala processer. Vardagliga samspel, framförallt språket, exempelvis samtal mellan människor kan sägas vara ett resultat av, men samtidigt även skapande och återskapande av kunskap. Den sista punkten beskriver sambandet mellan kunskap och social handling; alltså det vi känner till och uppfattar som "rätt" styr allt som oftast vårt agerande och vad vi uppfattar som accepterat eller inte (Burr, 1995).

---

² Psykologen Vivien Burr (1995) ger en kort redogörelse till varför hon i sin bok, "An Introduction to Social Constructionism", väljer att separera socialkonstruktionism från socialkonstruktivism. Hon refererar till Gergen (1985) som menar att begreppen kan skapa en viss förvirring då socialkonstruktivism kan härledas till "Piagetian theory". Ur ett socialkonstruktionistiskt perspektiv är det centralt att tala om vår förståelse av omvärlden som skapad av andra människor, där språket är verktyget för reproduceringen av denna kunskap, vår förståelse härstammar alltså inte från en objektiv verklighet. Piaget menade däremot att tanken finns innan språket konstruerar den (Burr, 1995).

I förhållande till vår studie uppfattar vi detta synsätt som högst relevant då en narrativ teori med ett socialkonstruktionistiskt perspektiv bidrar till en mer djuplodande förståelse för och förklaring till våra intervjupersoners svar; deras uppfattningar och värderingar. Vi ansåg denna utgångspunkt vara till hjälp för oss i vår forskning då vi för att uppnå vårt syfte ämnar analysera varför, vad och hur utifrån social och politisk kontext våra intervjupersoner uttrycker sina beskrivningar av kvinnors situation och kvinnorättsarbete.

3.2 Diskursteori

Johansson (2005) menar att diskursen kan förstås som en uppfattning om ”sanningen” inom olika kontexter, vilket uttrycks, skapas och reproduceras genom det orala och skrivna språket. Genom dess sätt att styra den sociala världen i ett visst sammanhang innehar diskursen automatiskt en viss makt över kunskapen. Eftersom diskurser är kontextbundna existerar flera diskurser parallellt i samhället. Författaren tar upp exempel som den kristna diskursen och den socialistiska diskursen inom politiken. Inom dessa områden råder olika uppfattningar om ”sanningen” och de styrs av och reproducerar skild kunskap om samhället. Burr (1995) förklarar att en diskurs syftar till att, utifrån olika fokus, konstruera och förklara vår värld och innehåller därmed olika föreslagna handlingar.

Johansson (2005) förklarar att diskurser kan definieras och analyseras på olika sätt. Ett perspektiv på diskurs kan vara det lingvistiska som mer ingående fokuserar på exakta ordval och fraser eller på hur subjektet i tal och skrift använder språket. Inom vår narrativa studie har vi dock valt att utgå ifrån vad Johansson benämner som ett foucaultianskt eller sociologiskt perspektiv på diskurs. Utifrån detta perspektiv tolkas diskurs som en kunskapsordning som automatiskt innehar ett tolkningsföreträde, ett maktanspråk, där det talade och skrivna språket ingår. Hur intervjupersonen uttrycker sig eller vad denne svarar eller inte inkluderar i svaret på en fråga tolkar vi utifrån detta synsätt som en representation av det rådande tolkningsföreträdet som ingår i diskursen. Vi valde detta sociologiska perspektiv då vi inte ansåg oss ha samma möjlighet att utgå från det lingvistiska perspektivet eftersom vi använde oss av tolk vid intervjutillfällena.

Foucault menade att verkligheten inte skapar sig själv, diskursen är konstant närvarande i vårt språk och därmed också i formateringen av våra tankar. Foucault menade också att en diskurs definieras av dess innehåll men i lika stor utsträckning av vad den inte innehåller, diskurserna begränsar därmed vårt sätt att uttrycka oss (Nilsson, 2008). Ett hjälpmedel för att förstå hur

vår värld är konstruerad är att se handlingar som sociala och språkliga sprungna ur diskursen. Olika kulturer kan ses som ett uttryck för olika diskurser vilket gör det problematiskt för människorna inom en viss diskurs att tänka utanför dess ramar. Vidare menade Foucault dock att det finns möjlighet att inom diskursens ramar påverka dess gränser. Foucault betonade vikten av att vara kritisk mot det som uppfattas som självklart. Utifrån detta tankesätt poängterade Foucault att diskursen vi lever i idag är resultatet av ett förlopp i historien som kunde sett annorlunda ut och därmed resulterat i en annan diskurs (Nilsson, 2008).

I vår analys använder vi begrepp som kontexter, sammanhang och diskurser. För att klargöra hur vi använder dessa begrepp utgår vi ifrån Johanssons (2005) resonemang att diskurser är kontextbundna men vi vill tydliggöra att det inom en diskurs ryms flera sociala sammanhang eller sfärer.

4 Tidigare forskning

Kring kvinnorörelsen i Nicaragua fann vi mycket material att tillgå, främst då den beskrivs tillsammans med revolutionen. Vi fann alltså ett stort utbud kring en historia av kvinnorörelsen och dess framväxt som en del av revolutionen där en beskrivning av organisationen AMNLAE förekommer frekvent. Dock tycks det inte finnas lika mycket kring det praktiska kvinnorrättsarbetet idag eller de senaste åren. Mycket av det material vi ansåg vara relevant för vår studie skrevs innan eller i början 2000-talet.

4.1 Autonomi och kvinnorrättsarbete

Christina Ewig, professor i genusvetenskap, poängterar i artikeln "The Strengths and Limits of the NGO Women's Movement Model: Shaping Nicaragua's Democratic Institutions" (1999) att kvinnorörelsen i Nicaragua är en av de starkaste i Latin Amerika och att något som bidragit till det är det samarbete som ägt rum mellan staten och några av de mest inflytelserika icke statliga organisationerna (NGOs). Ewig förklarar detta genom att hänvisa till AMNLAE som en av de första kvinnorrättsorganisationerna i landet och den viktigaste politiska organisationen för kvinnor, vilken hon menar lade grunden för kommande kvinnorrättsorganisationer. AMNLAE föddes under Sandinista revolutionen som en del av FSLN (Frente Sandinista para la Liberación). På grund av organisationens position hade de medel och kapacitet att nå ut till kvinnor i hela landet. Ewig (1999) beskriver att ett stort hinder för kampen för jämlikhet var då, och är fortfarande, Katolska Kyrkan som besitter betydande makt och inflytande över samhället och politiken i landet. År 1990 förlorade FSLN

valet och UNO (National Opposition Union) tog över makten. Därefter växte antalet autonoma feministiska kvinnorörelser signifikant. Erfarenheter från revolutionen och den väletablerade organisationen AMNLAE bidrog till kunskap om hur man driver en framgångsrik organisation. Ewig (1999) menar att dessa autonoma kvinnorättsorganisationer hade en viktig effekt på Nicaraguas politik, huvudsakligen till följd av hur de bedrev arbetet; ett arbete med målet att påverka, influera och ibland samarbeta med staten.

Artikeln lyfter fram intressant information som även vi fått ta del av i vår studie och som vi sedermera kommer att behandla i analysen. AMNLAES relation till regeringen och La Reds autonomi är något som alla kvinnor berör i sina intervjuvar. Vidare talar de alla om regeringens stöd respektive motstånd till kvinnorättsarbetet och hur detta påverkar kvinnors situation i landet varför vi ansåg att denna forskning var av vikt för vår studie.

4.2 Framväxten av La Red de Mujeres Contra la Violencia

Ellsberg et al (1997) beskriver i artikeln "The Nicaraguan network of women against violence: using research and action for change" att kvinnors situation i Nicaragua, och främst mäns våld mot kvinnor har fått ökad uppmärksamhet de senaste åren. Numera anses det vara ett av de största sociala problemen i landet medan det tidigare ansågs vara en privat ensak. Mycket av denna förändrade attityd är till följd av nätverket La Red de Mujeres Contra la Violencias arbete. Nätverket som startade upp med tjugo medlemmar består idag av mer än 150 aktiva kvinnoorganisationer och flera hundra kvinnor från olika delar av landet. La Red har rönt framgångar i landet, ett resultat av deras arbete är "the Domestic Violence Law" vilken antogs 1996 (Ellsberg et al, 1997).

Ellsberg et al (1997) menar att flera av de antivålds rörelser som existerar idag har haft mycket hjälp av erfarenheten hos de kvinnor som deltog i revolutionen. Den stora kvinnoorganisationen under den tiden var AMNLAE. Dock menar författarna att AMNLAE till stor del styrdes av FSLN främst i syfte att mobilisera kvinnor för att stötta nationen på olika vis. I likhet med ovan nämnda författare beskriver även Ellsberg et al (1997) hur det senare växte fram olika ställningstaganden kring frågan om feminism och om synen på hur arbetet skulle implementeras. 1992 formades La Red de Mujeres Contra la Violencia. Nätverket arbetar genom att utbilda allmänheten och samtidigt bedriva politiska påtryckningar. Nätverkets mål är främst att påverka regeringen att på allvar ta ställning emot och på allvar arbeta emot mäns våld mot kvinnor och att utmana machismon.

Artikeln beskriver La Red som är nätverket vi har valt att utgå ifrån i vår studie. Att få ta del av viss tidigare forskning kring La Red är högst angeläget för att få en introduktion till nätverket, dess arbete och dess roll i Nicaragua.

4.3 Kvinnorörelser och strategier

Katherine Isbester är författare till boken *Still fighting: The Nicaraguan women's movement 1977-2000*. Isbester bedrev en fältstudie i Nicaragua mellan år 1993-1995 där hon forskade kring kvinnorrättsrörelser. Författaren beskriver att det under 1990-talet växte fram en stor mängd autonoma kvinnorörelser i Nicaragua. De hade lärt sig vilken strategi de skulle välja och de hade lärt sig av de problem som uppstått för kvinnorörelsen under de tidigare två decennierna. De insåg vikten av att vara autonoma med en egen identitet. De uttryckte sitt missnöje mot regeringens ignorans inför frågor som rörde kvinnors hälsa och liv och de formerade sig som nätverk på gräsrotsnivå som fungerade inbjudande för kvinnor runt om i hela landet. Den gemensamma nämnaren betonar Isbester (2001) var att fokusera på organisationens identitet och mål och att fokusera på resurser som var nödvändiga för dess identitet och arbete, något hon menar är styrkan hos de framgångsrika kvinnorrättsorganisationerna i Nicaragua. Isbester (2001) beskriver "La Red" som ett exempel på en kvinnorörelse som lyckats utifrån detta koncept. Deras tydliga identitet; "ett kvinnligt nätverk mot våld" var en viktig del i grundandet av la Red. De var nytänkande och strävade mot ett mål med hänvisning till mänskliga rättigheter. Kvinnorna i nätverket accepterade inte ursäkter och förklaringar till mäns våld mot kvinnor utan istället definierade de ojämlikhet mellan könen som orsaken till problemet. Kravet var därmed att kvinnors lika rättigheter skulle respekteras.

Isbester diskuterar vilken strategi som tycks vara att föredra för att en social rörelse ska röna framgång. Eftersom vi ställer oss frågan om olika sätt att bedriva kvinnorrättsarbete hos olika organisationer kan verka hindrande för målet med arbetet finner vi denna forskning intressant för vår studie.

4.4 Narrativa berättelser – konstruktionen av kvinnlig identitet

Anna Johansson, från sociologiska institutionen vid Göteborgs Universitet, bedrev en etnografisk studie under ett flertal år i Nicaragua där hon tog del av femton kvinnors berättelser med syfte att forska kring konstruktionen av kvinnlig identitet hos kvinnor som levde i ett "låg-status område" i staden Leon. Studien resulterade i avhandlingen *La Mujer*

Sufrida – the Suffering woman. Narratives on Femininity among women in a Nicarauan barrio (1999).

Efter genomförandet av de femton intervjuer som ingick i Johansson (1999) studie beskriver hon hur hon uppfattat kvinnornas syn på kvinnlighet och manlighet. De har alla historier att berätta om konflikter och svårigheter så som våld och våldtäkt de upplevt i sina förhållanden till män. De flesta av kvinnorna tycktes dock inte ha någon annan förklaring än helt enkelt att ”det är så det är”; att kvinnorna inte hade någon möjlighet att påverka situationen och därmed såg man heller ingen möjlighet till förändring. Kvinnornas förklaring var att kvinnor och män är i grunden olika, och uppfattningen tycktes vara att män är ”dåliga” och kvinnor är ”goda” och män har makt och kvinnor får lida. Detta förklarades alltså inte med hänvisning till kultur eller samhälle utan som något naturligt.

Studien visar på hur kvinnor i Nicaragua upplever och beskriver livet som kvinna i ett ”machista” samhälle. Att få läsa dessa kvinnors berättelser har fördjupat vår förståelse för hur situationen kan se ut för kvinnor i Nicaragua och har gett oss beskrivningar av ett antal kvinnors liv i dessa kvinnors egna ord.

4.5 Våld mot kvinnor i Nicaragua

Mary Carroll Ellsberg, Fil dr i epidemiologi där hon fokuserar på internationell förekomst och hälsoeffekter av genusrelaterat våld på Umeå Universitet. Carroll Ellsberg (2000) forskade kring förekomsten av genusrelaterat våld i staden León i Nicaragua. Till sin hjälp hade hon det nicaraguanska nätverket la Red de Mujeres Contra la Violencia. Slutsatsen Carroll Ellsberg drog av sin forskning var att femtiotvå procent av kvinnorna som var eller hade varit gifta hade varit utsatta för fysiskt våld av sin partner. Resultatet visade vidare att sjuttio procent av våldet klassificerades som gravt.

Detta forskningsresultat lyfter fram en viktig bild av hur livet ser ut för en stor del av kvinnorna i Nicaragua. Av denna anledning finner vi det ytterst relevant att ta del av tidigare forskning om ämnet.

4.6 Sökprocess

Vi har främst använt oss av Lovisa (sökmotor för samtliga bibliotek inom Lunds universitet) i vår litteratursökning. När vi sökte använde vi oss oftast av två sökbegrepp tillsammans som till exempel: women’s movement tillsammans med sökbegreppet Nicaragua, women’s rights work och Nicaragua, women och Nicaragua, feminism och Nicaragua, women’s rights och

Latin America, women och revolution som vi begränsade med Nicaragua, feminism och sandinista, AMNLAE och Nicaragua, La Red de Mujeres Contra la Violencia och Nicaragua. Vi sökte även efter tidigare forskning i form av artiklar i Elin -Electronic Library Information Navigator i artiklar och avancerad sökning, där vi i stort sett använde oss av samma sökbegrepp. Då vi sökte litteratur till teoriavsnittet använde vi sökbegrepp som diskurs, diskursteori, narrativ teori, narrativ analys, narrative, Foucault, socialkonstruktionism. Utöver detta sökte vi även i googlescholar och Libris men i slutändan använde vi oss inte av någon litteratur vi fann i dessa sökmotorer. Vi hittade även användbar litteratur på hyllorna på biblioteken Hälsa och Samhälle, Malmö Högskola och social och beteendevetenskapliga, Lunds Universitet.

5 Empiri och analysdel

5.1 Bakgrund AMNLAE och La Red:

I en beskrivning av kvinnorörelsen i Nicaragua är en kortare redogörelse av den politiska historien nödvändig för att förstå situationen idag. Vi anser särskilt historien bakom AMNLAE och La Red vara relevant då den ger en grundläggande beskrivning av organisationens och nätverkets ideologier och strategier. Till detta att AMNLAE ofta benämns i aktuella studier som en föregångare till andra kvinnorrättsorganisationer i landet och anses vara en av de största och mest väletablerade nationella kvinnorrättsorganisationerna. Vi har därför sammanfattat en bakgrund av AMNLAE och La Red som kan verka som en förståelse för den nuvarande situationen.

Frente Sandinista de Liberación Nacional, FSLN, är det nuvarande regerande partiet i Nicaragua och var det första partiet på den amerikanska kontinenten att aktivt ta ställning för jämlikhet och feminism i sin revolutionära kamp (Fernandez Poncela, 1997). FSLN tog över regeringsmakten år 1979 i Nicaragua från det långvariga diktatorstyret av familjen Somoza (SIDA Landguide, 2009). Den första organiseringen av kvinnor som stödde FSLN skedde på 1960-talet. 1974 accepterade männen i FSLN fullt ut kvinnornas deltagande i kampen, men de kvinnliga kämparna inom gerillan menar på att det inte handlade om ett erkännande av kvinnors rättigheter utan snarare en insikt i av hur viktigt deras bidrag var för rörelsen (Luciak, 2000).

Även utanför gerillan spelade kvinnor en viktig roll i revolutionen. Äldre och yngre kvinnor från olika samhällsklasser bildade AMPRONAC, Asociación de Mujeres Confrontando la

Problemática Nacional, och blev därmed Nicaraguas första kvinnorörelse understödd av Sandinista (Stoltz Chinchilla, 1994). Genom sitt deltagande i kampen blev kvinnorna lovade av männen rätten att bli inkluderade i framtida beslut om landet. Efter Sandinistas seger bytte AMPRONAC namn och blev AMNLAE (Asociación de Mujeres Louisa Amanda Espinosa). Några av de kvinnliga aktivisterna på AMNLAE såg sig själva som feminister men var rädda för att uttala det offentligt, då feminism beskrevs i Latinamerikansk massmedia på 70-talet som motståndare till män och till familjen. I början av 80-talet växte AMNLAES medlemsantal och 1981 räknades det till 25000 medlemmar (ibid).

AMNLAE kritiserades dock av Sandinista feminister att vara för svaga i sitt försvar av kvinnors rättigheter och för sitt beroende av FSLNs hierarki för sitt arbete. AMNLAE menade att kritiken var för radikal och för feministisk och att detta inte var vad medelklass kvinnan sökte. Efter denna kritik ändrade AMNLAE sin organisationsstruktur och gick från att vara en organisation med direkt medlemskap till att bli en ”political-ideological social movement” (Stoltz Chinchilla, 1994:180), som arbetar för att påverka den allmänna opinionen till förmån för förändringsarbete för kvinnor (Stoltz Chinchilla, 1994).

Den sju år långa striden mot Contras, 1982- 1989, ledde till ett bakslag för kvinnorna i Nicaragua då mycket av resurserna istället användes till krigsföring. AMNLAES huvudsakliga uppgift blev då att fokusera på och försvara revolutionen och de lade särskilda kvinnorättsfrågor åt sidan. AMNLAE upplevde därefter inre strider eftersom kvinnorna hade skilda åsikter om detta val att agera. Detta försvagade AMNLAE ännu en gång och organisationen förlorade för en tid sitt ledarskap över kvinnorörelsen. AMNLAE stärkte efterhand sin ställning genom en omorganisering. Det bestämdes att kvinnor ifrån olika sektorer skulle leda kvinnorörelsen med stöd ifrån AMNLAE och en demokratisk valprocess inleddes. Samtidigt decentraliserades det administrativa arbetet och det byggdes upp flera kvinnocenter runtom i landet med huvudkontoret kvar i Managua (Stoltz Chinchilla, 1994).

Till stor förvåning förlorade FSLN valet 1990 och segern gick istället till den högerorienterade oppositionen. AMNLAE stod nu inför flera kamper att föra, förutom kampen för en större självständighet inom organisationen gentemot FSLN och att föra in starkare uttryckta feministiska perspektiv i partiets politik, stod AMNLAE nu inför en regering med en ideologi som uttryckte en strävan efter att bevara ”traditionella kvinnoroller” och en öppen antifeministisk hållning (Stoltz Chinchilla, 1994).

Starka kvinnorörelser i landet tog tillsammans initiativ till en undersökning som syftade till att ta reda på vad kvinnor efterfrågade och hur de ville att rörelsen skulle vara utformad, bland annat i förhållande till regeringen, FSLN och andra politiska partier. Kritiken som framkom av AMNLAE synliggjorde organisationens obenägenhet att förändra dels sin relation till FSLN och dels till att anta ett mer demokratiskt styre i organisationen (Stoltz Chinchilla, 1994).

Till följd av den konservativa politiken som fördes efter valet växte kvinnorörelsen något enormt i landet. 1992 formades La Red de Mujeres Contra la Violencia (Ellsberg et al, 1997). Nätverket hade en delvis annan strategi för sitt kvinnorrättsarbete då de dragit lärdom av de problem som uppstått för den tidigare kvinnorörelsen. Autonomi blev viktigt för flertalet av de organisationer som nu föddes (Isbester, 2001). La Red beskriver sig själva på sin hemsida som en autonom social rörelse som aktivt strider mot våld och diskriminering av kvinnor med målet är att förändra maktstrukturen i det Nicaraguanska samhället (La Red de Mujeres Contra la Violencia, 2008). Nätverket arbetar genom att utbilda allmänheten och samtidigt bedriva politiska påtryckningar. 1995 utvecklades flertalet lokala nätverk runt om i landet som ett resultat av en nationell konferens som handlade om våld. Där hade man samlat femhundra kvinnor från olika områden, såväl från gräsrotsorganisationer, som från polisen och regeringen. La Red har rönt framgångar i landet. Ett resultat av deras arbete är ”the Domestic Violence Law” vilken antogs 1996. Detta var efter en årslång kampanj där nätverket samarbetade med och formade allianser med personer med positioner att påverka, så som politiker, personer inom regeringen, professionella med aktuell kunskap och ”community leaders” (inofficiella ledare i olika områden). Detta tillvägagångssätt underlättade deras mission att mobilisera och skapa press för införandet av lagen. Vidare använde sig nätverket av statistisk data från ett forskningsprojekt som tydliggjorde problemets omfattning, dessa siffror delgavs i nationell tv (Ellsberg et al, 1997).

Olika faktorer har alltså bidragit till nätverkets framgångar. Nätverket bygger på karaktäristika som ideologisk mångfald; kravet är dock att alla medlemmar vill arbeta mot genusrelaterat våld. Endast NGOs och kvinnor som privatpersoner accepteras som medlemmar. Dock kan kvinnor som arbetar för regeringen bli medlemmar men endast som enskild person. Nätverket har inget fast eller hierarkiskt ledarskap vilket har visats tilltalande för medlemmarna, utan det roterar och vidare grundas beslut om frågor på enhällighet. Nätverket arbetar hårt med att påverka regeringen att på allvar ta ställning emot och på allvar arbeta emot mäns våld mot kvinnor och att utmana machismon (Ellsberg et al, 1997)

5.2 Introduktion till vår undersökning

Vi har valt att fokusera på La Red då det är det största nätverket inom kvinnorrättsrörelsen i Nicaragua och AMNLAE då det är den främsta kvinnorrättsorganisationen. Av denna anledning fann vi det intressant att ta del av beskrivningar från kvinnor inom nätverket och AMNLAE. Viktigt att framhålla är att alla dessa kvinnor har varit aktiva, och flertalet är fortfarande aktiva medlemmar, inom La Red. Nätverket har i vår studie fungerat som en gemensam länk mellan intervjupersonerna. De har alla erfarenhet av nätverket, varför vi har valt att ta del av samtliga intervjupersoners beskrivningar av nätverkets ideologi. Dock tycks relationerna mellan kvinnorrättsrörelserna ha försämrats de senaste åren vilket har resulterat i att kvinnorna vi har intervjuat som arbetar inom AMNLAE inte längre kallas sig aktiva medlemmar. Anledningarna till den förändrade situationen beskrivs på olika sätt beroende på vem det är som talar. Dessa skilda uppfattningar har för oss varit intressant att fokusera på då vi är intresserade av att undersöka om olika åsikter om kvinnors situation och olika strategier för kvinnorrättsarbetet kan verka som hinder för kvinnorrättsorganisationernas framgång i landet.

Vi har valt att för tydlighetens skull kalla de olika kvinnorna RED1, 2, 3, 4, 5 och A1,2,3 för att lättare kunna urskilja vem det är som svarar. Kvinnorna som benämns RED är fortfarande aktiva inom nätverket medans de som benämns A numera säger sig vara inaktiva och arbetar inom AMNLAE. Det har tydligt framgått att La Red är en partipolitiskt obunden rörelse. Intervjuperson A2 beskriver organisationen AMNLAE som ekonomiskt självständig i förhållande till regeringen men hon uttrycker att de samarbetar inom vissa andra plan. Vi har valt att särskilja intervjupersonernas tillhörighet då vi anser AMNLAES historiska koppling till regeringen vara av betydande relevans för hur organisationen ser ut och fungerar idag.

Vi har valt att varva empiri och analys för att föra en löpande diskussion och då vi ansåg att detta skulle verka tydliggörande. I vår narrativa analys har vi fokuserat på frågorna hur, varför och vad våra intervjupersoner har sagt och med hjälp av valda teorier försökt att förklara och förstå eventuella skillnader och likheter i svaren. Vi har byggt upp vår analys kring olika centrala teman av vårt empirimaterial. Dessa teman har formats utifrån våra frågeställningar som lyder: Hur kan dessa berättelser förstås i relation till den politiska och kulturella kontexten? Hur kan vi förstå motstridiga konstruktioner av/föreställningar om orsaken till

kvinnors situation och lösningar? Hur anser kvinnorrättsarbetarna att kvinnorrättsarbetet bör bedrivas, vilka utmaningar definierar de samt hur ser de på lösningar?

5.3 Vår undersökning

5.3.1 Beskrivningar av kvinnors situation i Nicaragua

Vi bad våra intervjupersoner att börja med att beskriva kvinnors situation idag i Nicaragua. Svaren har till viss del olika fokus beroende på om intervjupersonen är aktiv inom La Red eller inom AMNLAE. I de svar vi fick av våra intervjupersoner som vi benämner RED framkom det mycket kritik och de valde alla att betona de negativa aspekterna av kvinnors situation. A1, A2 och A3 svarade istället med att framhäva en positiv utveckling för kvinnor i form av större deltagande i politiken, ny lagstiftning som stärker kvinnors rättigheter och kvinnors ökande deltagande i arbetslivet.

A2 börjar med att betona att Nicaragua är det land i Central Amerika där kvinnor har avancerat mest, något hon även upprepar en andra gång under intervjun. I hennes beskrivning av den positiva utvecklingen fann vi att hon ofta kopplade denna till politiska framsteg. A2 är kongressledamot och har därmed en hög politisk position. Vidare valde hon att referera framgångar rörande kvinnors rättigheter och situation till den nuvarande regeringens politik; *"...I also have recognized that the current government addresses many issues related to women and they are promoting this...."* (A2). Som exempel på framsteg räknar hon upp de lagar som tillkommit de senaste åren för att stärka kvinnors position i landet.

Även A3 och A1 lyfter fram de positiva förändringarna för kvinnors situation i form av de nya lagarna och ett ökat antal kvinnor i politiska positioner. A3 menar att det kvinnliga deltagandet i politiken har ökat och beskriver detta som ett stort framsteg då politiken tidigare var begränsat till män. Båda räknar upp de nya lagar som verkar till fördel för kvinnors rättigheter och A3 nämner att jämställdhet nu är något som nu inkluderas i alla policys. Ingen av dessa tre kvinnor ifrågasatte hur genomförandet av lagarna fungerade i praktiken. Betoningen låg på vad som redan åstadkommit. Det var en drastisk skillnad i förhållande till hur våra andra intervjupersoner svarade på en beskrivning av kvinnors situation idag där svaren snarare betonade vad som brister och därmed behöver förändras för att kunna nå jämlikhet.

RED3 är av åsikten att kvinnorna i Nicaragua har nått framgångar inom vissa områden, exempelvis så visar nationell statistik på att kvinnor idag har högre akademisk utbildning än män. Däremot menar RED3 att ur en ekonomisk synvinkel så har ingenting förbättrats och förändrats för kvinnorna. Vidare säger hon att det politiska deltagandet har ökat till viss del men att detta endast är för syns skull; dessa kvinnor besitter inga positioner av vikt.

RED2 svarar att de jämlikhetslagar som tillkommit inte efterlevs i praktiken. Som exempel tar hon upp lagen om lika tillgång till arbete och tillgång till positioner inom regeringen; *"...access to spaces within the government, within the state is not enforced according to what the laws established, because what dominates most is the government sympathy.* (RED2)

Vi kunde tyda en öppen kritisk inställning till regeringen i Nicaragua hos samtliga av våra intervjupersoner utanför AMNLAE. I intervjun med RED2 var detta tydligt genom hela intervjun. Svaren hon gav influerades till stor del av ett kritiskt förhållningssätt till regeringsmakten. Hon talade med ett starkt engagemang och personligt intresse. Även RED1 uttrycker en mer kritisk syn på de nya lagarna. Hon framhåller att det är kvinnorrättsorganisationernas förtjänst att dessa lagar kommit till; *"So these changes, although they are in laws it hasn't been in the willingness of the government. It has been thanks to the civil society and of course from the network [la Red]. It has been hard to get these laws in paper but we have to keep on struggling to enforce these laws."* (RED1).

RED1 fortsätter med att exemplifiera problemet med lagarna i praktiken. Hon menar att det är oerhört svårt för kvinnor att tillägna sig stöd med hjälp av lagen då den innehåller många begränsningar för offret; det är många krav som måste uppfyllas. Hon förklarar att om en kvinna anmäler att hon blivit utsatt för våld så måste hon kunna bevisa detta på olika sätt. Det måste styrkas genom en psykologisk och medicinsk utvärdering/undersökning och vidare måste kvinnan kunna presentera vittnen till våldet, vilket allt som oftast inte finns att tillgå när det handlar om våld i hemmet. Hon anser att staten på detta sätt inte klarar att effektivt upprätthålla lagen.

Det rådde alltså delade meningar om betydelsen av dessa nyinförda lagar i relation till kvinnors situation. Dock var samtliga intervjupersoner av åsikten att lagen om förbud mot

terapeutisk abort³ var ett bakslag för kvinnor. Med hänvisning till denna lag uttrycker RED2 att den innebär en diskriminering som dagligen leder till döden för kvinnor i Nicaragua men att det trots detta inte händer någonting. RED1 uttrycker misstro och missnöje emot lagstiftarna i landet och påpekar samtidigt att på grund av hennes yrkesposition som advokat så hänvisar hon ofta sina resonemang till lagen. Hon påpekar att nationalförsamlingen, där lagstiftningen sker består till sjuttio procent av män. Detta menar hon innebär att lagstiftarna tänker utifrån ett manligt perspektiv; *"[s]o they legislate with "machista" consciousness and a clear example of this is the law against therapeutic abortion.... it should be a non religious government as the law established, the truth is that the catholic church is the one, ok so the catholic church and the government are the ones legislating for the women's body."* (RED1). Hon kritiserar också i sitt uttalande regeringens och kyrkans samarbete i då Nicaragua enligt lag ska vara en sekulariserad stat.

Skilda sätt att tala om regeringen var ständigt närvarande mellan intervjupersonerna på AMNLAE och de övriga. Även A2 talar om förbudet mot terapeutisk abort som ett bakslag för kvinnorna men hon uttrycker att denna lagförändring är ett resultat av förre presidenten Bolaños allians med majoriteten av kongressledamöterna och med kyrkan. A3 förklarar lagändringen genom att hänvisa till att kyrkan besitter den starkaste makten i denna fråga och att domstolen (the court) inte har bemött detta till följd av påtryckningar från kyrkan. RED1, 2, 4 och 5 pekar på de inblandade parterna som kyrkan och regeringen. RED4 uttrycker det som att kriminaliseringen av terapeutisk abort är ett resultat av regeringens allians med kyrkan eftersom att regeringen har ett politiskt intresse i att få kyrkans stöd. Betoningen på vem som bär ansvar skiljer sig som synes åt beroende på vem av intervjupersonerna som svarar.

Betydelsen av religion och politik i samband med kvinnors utsatta situation i Latin Amerika har uppmärksamrats i tidigare forskning. De två författarna Paxton and Hughes (2007) beskriver kvinnors position i Latin Amerika som fortfarande starkt begränsad av faktorer som religion, politik och machismo. Författarna menar att Katolska kyrkan har ett övergripande inflytande över flera Latin Amerikanska länder och därmed även över kvinnornas situation då kyrkans syn på könsroller är traditionell och konservativ. De talar om att det finns kvinnor på högre politiska poster i Latin Amerika idag men endast i begränsad utsträckning då den

---

³ Terapeutisk abort innebär en abort som genomförs när graviditeten riskerar moderns hälsa.

patriarkala kulturen fortfarande är den dominerande. Då Nicaragua är ett av de länder som ingår Latin Amerika så anser vi informationen representera landets förhållanden.

5.3.2 Beskrivningar av diskriminering av kvinnor i Nicaragua

Vi bad våra intervjupersoner att beskriva om, och i sådana fall hur, de ansåg att kvinnor diskriminerades i det Nicaraguanska samhället. Även här kunde vi utläsa skillnader; vissa mer eller mindre radikala. Vi fann skillnaderna i vad intervjupersonerna valde att betona och hur de uttryckte sig intressanta. Vad intervjupersonerna väljer att inkludera i sitt svar och det sätt de formulerar sig på kan tydliggöra om de befinner sig i olika diskurser. Detta påstående kan förklaras utifrån Burr (1995) som menar att vad en person säger eller skriver inte är ett uttryck för dennes "personlighet" eller egna åsikter, det är istället en demonstration av diskursen personen lever i. Om vi accepterar denna syn; att det finns flera olika diskurser så innebär det att också att de olika diskurserna hävdar sig äga visshet om "sanningen". Dock konstruerar som sagt olika diskurser världen på olika sätt, vilket innebär att ingen kan sägas ha mer "rätt" än någon annan. Istället betonar man utifrån ett socialkonstruktionistiskt perspektiv vikten av att vara kritisk och ifrågasätta det som uppfattas som "sant". Dock finns det alltid en rådande maktordning och kategoriseringar i samhället. De dominerande kunskaperna i samhället bidrar till att denna maktordning uppfattas som naturlig då detta tjänar de mäktiga grupperna som kan sägas producera och reproducera kunskapen. Exempel på denna kategorisering av grupper och en följande maktordning kan beskrivas av jämförelser som män – kvinnor, medelklass - arbetarklass och vita – svarta (Burr, 1995).

A2 svarar kort och koncist på frågan: "*...I don't think that women are being discriminated...all the things that we haven't achieved to some 100% of all the work which we do for women it is because it has not been done, it is not that women are being discriminated.... The only thing I think women should work on is in government positions, in which women are not being seen as... more [seen] as reproduction of men's work.*" (A2)

A1 svarar däremot att kvinnor blir diskriminerade och hon betonar diskriminering i hemmet som det största problemet; främst gällande hushållssysslor och att flertalet av männen inte tar sitt faderliga ansvar. A1 fortsätter med att beskriva yrkeslivet som ett område inom vilket kvinnor blir diskriminerade, främst inom högre positioner där man oftast ser till könet och man föredrar män framför kvinnor. A3 menar att kvinnor blir diskriminerade till följd av det

patriarkala systemet, att befolkningen blivit uppfostrade i en ”machista kultur”. Hon påpekar vikten av att medvetandegöra kvinnor om deras rättigheter eftersom det är en strategi från männens sida att hålla kvinnor undergivna och tysta genom hävda att de inte har lika rättigheter. Dock tillägger A3 att kvinnorna börjar bli modigare och ställa krav. A3 talar här om en strategi från männens sida att hålla kvinnor undergivna. Här beskriver hon ett machistasamhälle där mannen är norm och tjänar på att upprätthålla diskursen.

RED1 inleder sitt svar med att peka ut staten, regeringen som ansvarig för situationen; att folket lever i en situation av dubbelmoral; att kvinnor lever ett beklagansvärt liv. De är underordnade männen i familjen redan från födseln och så fortsätter det i äktenskapet. Kvinnornas ekonomiska situation gör att de inte har någon möjlighet att förändra sitt liv och ytterligare en bidragande faktor är religionen som hon menar bidragit till ett bakslag för kvinnornas situation.

Gemensamt för alla intervjupersoner, förutom A2, var att nämna det patriarkala systemet⁴ som det grundläggande problemet för diskriminering av kvinnor i Nicaragua.

RED2 för även här ett kritiskt resonemang kring regeringens roll i diskrimineringen av kvinnor. Hon hänvisar till en dominerande patriarkalisk struktur med fundamentalistiska strömmar ifrån kyrkan. Hon medger att det har skett vissa förbättringar för kvinnor då La Red i femton till tjugo års tid har arbetat för att förändra kulturella strukturer och det juridiska systemet. Vidare uttrycker RED2 att den nuvarande regeringen i förhållande till den tidigare är mer våldsam mot kvinnor: ”... particularly I think that this government in aspect to the previous government is more violent against women. Unfortunately it's also a violence that is not explicit, it's manipulative violence, it's more complex because women's believes are being manipulated, their poverty is also manipulated, their needs, it's more complex.” (RED2) RED2 beskriver att regeringen exempelvis delar ut en ko och mat till fattiga kvinnor med syftet att manipulera fram ett stöd för sin partipolitik. Hon menar vidare att det pågår en manipulation från kyrkan och staten, där kyrkans påverkan manipulerar kvinnor in i undergivenhet. Det accepteras av regeringen då kyrkans stöd innebär ökad makt.

---

⁴ Gemzöe (2004) beskriver att patriarkatet är det system av mäns dominans över kvinnor som karaktäriserar samhället. Gemzöe (2004) förklarar termen djupare genom att hänvisa till författaren Kate Millett (1970) som grundade beteckningen, där hon beskriver att patriarkatet genomtränger alla nivåer och perspektiv av samhället.

RED3 säger att kvinnor generellt ses som mindre kapabla än män; att även om en kvinna besitter en högre position så blir hon ständigt granskad och måste alltid bevisa att hon är kompetent. Hon tar även upp att kvinnors kroppar exploateras i tv, och att det inte finns några regleringar gällande detta. Hon fortsätter att förklara att männen känner att de har makt att säga och göra vad de vill med kvinnornas kroppar och att detta är så naturligt på vissa sätt att kvinnor vanligtvis inte ens reagerar.

Att detta är en uppfattning som råder i Nicaragua visar även Johansson (1999) i sin studie ”La Mujer Suffrida”. Kvinnorna hon intervjuat beskrev kvinnornas utsatta position i samhället som att ”det är så det är”. De ansåg inte att det gick att göra något åt situation utan det var bara att acceptera förhållandet. De hänvisade ofta männens beteende till speciella personlighetsdrag som de ansåg höra ihop med maskulinitet.

Utifrån våra svar urskiljer A2 sig markant från de andra då hon uttrycker att det inte råder någon diskriminering av kvinnor. Vi ställer oss frågande till detta avvikande svar i jämförelse med vad de andra valt att uttala. Även A1's och A3's beskrivning av diskriminering urskiljer sig från svaren av RED1,2,3,4,5 och talar för att intervjupersonerna är påverkade av olika kontexter. A2 innehar en hög position inom en viss politisk diskurs, hennes position påverkar med all sannolikhet hennes uppfattning om sanningen. Det är också sannolikt att denna politiska diskurs till viss del formar de andra intervjupersonerna som också arbetar inom AMNLAE. A1's direkta svar var att diskriminering förekom främst i den privata sfären, exempelvis kring hushållsyrslor. I hennes svar går att utläsa en linje som var återkommande i kommande svar hos intervjupersonerna på AMNLAE, en linje som fokuserar på familjen och vikten av ett jämställdhetsarbete riktat till både män och kvinnor. A1 och A3 erkänner en diskriminering men deras sätt att tala om det är i mer diskreta ordalag och inte lika direkt. De pekar inte ut någon som ansvarig förutom att peka på kulturella mönster. I svaren hos samtliga av intervjupersonerna inom La Red uppmärksammade vi en mer tydligt och starkt uttalad ståndpunkt, de betonar regeringens ansvar och den katolska kyrkans skuld till kvinnornas utsatta position i samhället. I dessa intervjuer var en kritisk diskussion om regeringen alltid närvarande.

Ur ett socialkonstruktionistiskt perspektiv produceras och reproduceras kunskap framförallt genom språket, exempelvis i vardagliga samspel. Av skillnader i svaren på hur de olika

intervjupersonerna uttrycker sig tycker vi oss kunna utläsa att de olika kvinnorna ingår i olika sociala kretsar och till viss del i olika politiska fält.

Johansson (2005) refererar till den feministiska filosofen Haraway som förklarar kunskap som subjektiv och sprungen ur olika sammanhang. Svaren vi fått i våra intervjuer med RED1, 2, 3, 4, 5 och A1, 2, 3 styrker detta synsätt. Vi kan därför tänka oss att deras kunskap är formad utifrån deras olika sammanhang. Burr (1995) beskriver en icke existens av en ”sann” kunskap och förklarar istället all kunskap som född ur olika sammanhang, hon betonar vikten av att inte betrakta något som självklart. Kunskap om vad som är ”rätt” och ”fel” kan alltså skilja sig åt beroende på vilken social sfär du befinner dig i vilket betyder att ett sätt att handla kan ses som ”normalt” i en social krets medans samma sätt att handla kan anses vara oacceptabelt i en annan krets (Burr, 1995).

Intervjupersonernas skilda svar tyder på att de inte uppfattar visst handlande och vissa situationer på samma sätt. Exempelvis uppfattar vi att svaren från intervjupersonerna inom AMNLAE uttrycker ett större mått av acceptans för den rådande situationen för kvinnor idag och hos vissa även ett stöd för regeringens handlande då de främst ger uttryck för positiva beskrivningar och begränsat med kritik. Svaren från intervjupersonerna som vi benämner RED uttrycker istället ett ställningstagande emot regeringens handlande vilket de anser vara ”fel” ur ett feministiskt perspektiv.

5.3.3 Beskrivningar av nätverkets ideologi

Vi bad de olika intervjupersonerna beskriva La Reds ideologi och något de alla uttryckte var att det i nätverket ingår kvinnor med olika politiska ideologier men att den gemensamma nämnaren är att de alla tar ställning mot mäns våld mot kvinnor.

Vi har tittat på vad intervjupersonerna säger och hur de väljer att uttrycka sig i svaren och även på vad de olika intervjupersonerna valt att inkludera eller utelämnat. På detta sätt har vi funnit både likheter och tydliga skillnader. Det blir intressant att analysera svaren utifrån hur de uttrycker sig, då genom att betona vissa aspekter och lyfta fram särskilda ståndpunkter kan sägas representera och reproducera en diskurs (Burr, 1995). De flesta svar innehåller vissa kritiska ställningstaganden men däremot kan de skilja i vad det är man uttrycker kritik mot. Flera av de intervjupersoner som är aktiva inom La Red säger sig ha ett feministiskt förhållningssätt. Intervjupersonerna inom AMNLAE uttrycker inte i ord ett feministiskt ställningstagande. Ett mönster vi kunnat urskilja är att hos intervjupersonerna inom La Red leder diskussionen frekvent in på ett kritiskt resonemang kring regeringens inverkan på

kvinnors situation medan svaren av A1, A2 och A3 lika frekvent leder till en beskrivning av AMNLAES arbete och organisationens ideologi.

Intervjupersonerna från AMNLAE befinner sig i ett sammanhang präglad av en partipolitisk påverkan då organisationen har en lång historia av samarbete med Sandinista partiet. Resten av intervjupersonerna kommer från en kontext färgad av andra strömmar, exempelvis en feministisk politik och ett kritiskt förhållningssätt till regeringen.

RED3 beskriver la Red som en politisk rörelse, men som autonom; partipolitiskt obunden. Hon förklarar att nätverket är en politisk rörelse då de arbetar för social rättvisa; ”*We want to deconstruct this patriarchal system that is embedded in all institutions, laws, and governmental offices. And yes we are political because we are heading for this agent of domination to break down this.*” (RED3). Hennes svar innehåller ett tydligt uttalande om målet att bryta ner den rådande strukturen i samhället.

A3 svarar på frågan genom att säga att hon inte tror att någon av de föreningar och enheter som arbetar för kvinnors rättigheter bryr sig om politiska eller religiösa ideologier. Hon tror att de helt enkelt bara arbetar för att stärka kvinnors rättigheter. Hon fortsätter med att hänvisa till AMNLAE, att det är det som är AMNLAE’s grundval; att stärka kvinnors rättigheter. Även om frågan inte rörde AMNLAE så kopplade A3 svaret till att även här tala om arbetet inom AMNLAE vilket vi finner intressant då detta var ett återkommande tema i svaren hos samtliga av intervjupersonerna inom AMNLAE. Vidare svarar hon inte direkt på frågan utan svarar svävande och generaliserar istället för att tala om La Red. Intervjuperson A1 väljer att svara på frågan genom att lyfta fram att kvinnorna i nätverket tillhör olika politiska ideologier men utvecklar inte svaret på något annat sätt.

RED1 beskriver La Red som ett feministiskt nätverk med en feministisk ideologi. Hon säger att det är en rörelse som har kämpat hårt för att erkännandet av kvinnors och barns rättigheter och att kampen är mot den diskriminering av kvinnor som existerar endast på grund av det faktum att man är kvinna.

Ett feministiskt förhållningssätt kan förenklat beskrivas som ett ifrågasättande; en kritik mot vad som uppfattas som en rådande diskurs; en diskurs där mannen är norm och därmed överlägsen kvinnan (Johansson, 2005). RED1 beskriver att La Red är ett feministiskt nätverk och att de har en feministisk ideologi. Johanssons resonemang kring ett feministiskt förhållningssätt stämmer överens med beskrivningen av La Red som en rörelse där man valt

att utmana och ifrågasätta maktordningen. Nilsson (2008) tar upp en kritik av diskursbegreppet som menar att diskursen skulle stå för något oföränderligt och därmed att människorna i en diskurs inte har kapacitet att förändra eller forma sitt liv. Men Nilsson svarar att visst verkar diskursen begränsande för vårt tänkande men den är inte statisk. Nilsson (2008) förklarar utifrån Foucault att det krävs kreativitet och ansträngning för att tänka och agera utmanande mot diskursen; ”Det handlar om att bryta det invanda, det ”för-givet-tagna”, och pröva nya vägar, om att alltid se med skepsis på det som framställs som ”naturligt” eller självklart” (Nilsson, 2008:66). Det finns alltså ett utrymme inom diskurser att förändra eller flytta ramarna för den, La Red och deras arbete kan beskrivas som en rörelse där det finns en strävan efter att förändra och en strategi som utmanar invanda mönster.

Under samtalen om La Reds ideologi gled diskussionen i de allra flesta fall in på hur åsikter skiljer sig åt mellan vissa av de olika medlemmarna i nätverket och följderna av detta. Johansson citerar (2005) Jonsson (1995) där hon beskriver hur berättelser är ett sätt att dela upp människor i kategorier, som exempelvis ”vi” och ”dom”. En viss diskurs innehåller viss kunskap som både inkluderar och exkluderar. Av denna anledning medför olika diskurser olika politiska och sociala följder (Johansson, 2005).

5.3.4 Beskrivningar av konflikter inom nätverket

Frågan om La Reds ideologi ledde automatiskt svaren in på skilda beskrivningar av de konflikter som uppstått inom nätverket. Dessa skildringar förstärker uppfattningen om hur berättelser om ”sanningen” avspeglar den subjektiva tolkningen (Burr, 1995).

Motsättningarna inom nätverket var något de alla talade om. RED2 säger att nätverket har kämpat för att förbli autonoma men att La Red består av kvinnor med olika ideologier vilket bidrar till en del motsättningar inom nätverket. Ändock så värdesätter hon dessa olikheter eftersom nätverket fungerar som ett utrymme där alla kvinnor har rätt till en egen röst, utan att behöva svara till någon politisk ideologi.

RED3 beskriver olikheterna mellan kvinnorna, hon menar att La Red har kämpat för att alla deras förslag ska utgå ifrån ett feministiskt perspektiv, men att inte alla kvinnor inom nätverket är feminister. Hon säger att det är många kvinnor som vill stötta i kvinnorrättsarbetet men att de inte kommer med några feministiska förslag, snarare vill de anpassa förslagen så de kan accepteras i politiken i samhället. Hon försätter med att beskriva AMNLAE och Acción ya för att exemplifiera två olika förhållningssätt. Acción ya berättar hon arbetar mot våld, för att identifiera våld och de anser att personen som utövar våld gör detta med

anledning av att han har makt; att han har rätt att slå. RED3 fortsätter med att ge sin beskrivning av AMNLAEs förhållningssätt: *"AMNLAE doesn't picture this to visualise violence as a matter of power, as power control against women. So you can see methods of Acción Ya is women's empowerment, political empowerment. AMNLAE's methods are more popular like one pound of rice for instance, giving away this little package to them. But it doesn't contribute to this women's visualisation, criticals.."* (RED3).

Ur hennes val att formulera sig tycker vi oss kunna se stark kritik mot AMNLAEs sätt att arbeta med kvinnorrättsfrågor. Citatet nedan stärker ytterligare vår uppfattning. RED3 fortsätter här att beskriva hur hon uppfattar dessa skilda arbetssätt; *"These two tendencies also survive nationwide. There are women nationwide that are trying to change laws, policies, strategic speaking. On the other hand there are others that content themselves just having a little peace, a little project a little something"* (RED3).

RED3 fortsätter med att förklara att för henne vara feminist innebär att hon får gå emot det patriarkala systemet och också sina egna politiska sympatier. Hon räknar även upp sitt kvarter; "barrio", sin kyrka, sitt politiska parti, samhället, sin son, som alla utgör stora problem som feministen möter. Hon avslutar sitt svar med att säga att feminister ifrågasätter alla strukturer i samhället, och att det är därför "de" är rädda att de ska öppna munnen.

När vi bad A2 beskriva La Red's ideologi så svarade hon egentligen inte på frågan utan istället berättar hon att hon var medlem i det nationella La Red och att hon var en av grundarna av det lokala nätverket. Hon anser nu att det lokala nätverket La Red behöver arbeta på demokratin inom rörelsen och på sammanhållningen. Hon upplever att kvinnorna inte håller ihop och ett exempel på detta var när hon kandiderade till en politisk post; hon fick mer stöd ifrån män än ifrån kvinnor och La Red. A2 fortsätter sedan med att tala om AMNLAE, och säger att det som skiljer AMNLAE från andra organisationer är att de assisterar kvinnor tillhörande alla politiska ideologier. Alla vet att hon är en anhängare till Sandinista partiet men trots det så hjälper de alla kvinnor. Efter ett tag säger hon dock att vissa kvinnor arbetar bra tillsammans medans andra inte på grund av olika ideologier.

I A2's svar kan vi utläsa viss kritik mot La Red. Hon svarar inte konkret på frågan utan väljer istället att formulera sig på ett sätt som visar vilken ideologi hon anser att nätverket *inte* följer; åsikter som tyder på att hon inte anser att nätverket assisterar kvinnor från alla politiska ideologier, till skillnad från AMNLAE vilket hon betonar.

RED5 uttrycker att nätverket har försvagats de senaste åren till följd av regeringens politik. Hon säger att det har förekommit flera attacker mot dessa nätverk, ”redes” och att kvinnor och organisationer som tidigare deltagit i nätverkets arbete blivit skrämda vilket försvagat La Red. *”There are many women who are afraid that the government shuts down their organizations, so since they are afraid they don’t want to take a clearer political position because of this. They’re being afraid of them having some reprehension against them or against their organizations or even have their organization shut down.”* (RED5)

Även RED1 framhåller att nätverket var starkare innan, för fem år sedan men hon menar att sedan regeringsvalet så har stödet inom nätverket minskat. Hon säger att vissa av kvinnorna inom La Red följer den partipolitiken de sympatiserar med istället för att tänka på kvinnor främst. Detta svar uttrycker tydlig kritik, men här istället mot regeringen och dess inverkan på La Red.

RED3 beskriver att hon möter stort motstånd ifrån samhället vilket tyder på att hon arbetar emot en rådande diskurs, en diskurs som är generellt accepterad. Enligt Foucault’s diskursteori så är den dominerande diskursen alltid kopplad till makt. Denna makt styr människors handlande; vad som är accepterat och inte. Den dominerande uppfattningen har därmed makt att begränsa visst agerande. Burr (1995) diskuterar det faktum att vissa diskurser har blivit vida accepterade som självklart och naturligt. En bakomliggande anledning till detta menar hon är att det ligger i intresset hos vissa mäktiga grupper att upprätthålla denna ordning i samhället. Som exempel beskriver hon att en accepterad ”sanning” om kvinnlighet är att kvinnor av naturen är vårdande, känslosamma och sköra och att dessa karaktäristika inte uppfattas som passande för exempelvis höga positioner inom yrkeslivet som innebär makt och ansvar. Diskurserna är ofrånkomligen sammanlänkade med de rådande strukturerna i samhället. Burr (1995) menar att dessa diskurser bevisligen kan utmanas då samhällsstrukturer har förändrats med tiden. Vidare är det inte möjligt att upptäcka makten inom en diskurs såvida inte diskursen möter motstånd från en annan (Burr, 1995).

5.3.5 Synen på kvinnorrättsarbete

I våra intervjuer bad vi intervjupersonerna beskriva La Red’s kvinnorrättsarbete. Automatiskt framkom genom dessa svar hur respektive intervjuperson ansåg att kvinnorrättsarbete bör bedrivas. Då det kom fram mer och mer under studiens gång att AMNLAE inte längre var aktiva medlemmar i nätverket La Red inkluderade vi en del frågor i intervjuerna med A1, A2 och A3 där vi mer ingående talade om AMNLAE’s sätt att arbeta. Diskussionen kring arbetet

La Red respektive AMNLAE bedrev ledde oss också in på frågan om de upplever stöd eller motstånd till sitt arbete. Utifrån vårt syfte blir det intressant att jämföra dessa tre personers svar med svaren från aktiva medlemmar i La Red och undersöka eventuella skillnader i synen på hur kvinnorrättsarbete bäst bedrivs.

RED5 svarar direkt genom att betona vikten av att arbeta med kvinnor. Hon förklarar att det är en stor utmaning att arbeta för jämställdhet och att det första och grundläggande som behövs göras är att göra kvinnorna själva medvetna om sina rättigheter. Därför har La Red gjort valet att endast arbeta med kvinnor. RED3 svarar precis som RED5 att La Red fokuserar på kvinnor i sitt arbete men hon förklarar att det finns ett liknande nätverk för män; la Red de Hombres Contra la Violencia. Detta nätverk bedriver påverkansarbete i vad de kallar alternativ maskulinitet.

I intervjun med A2 frågade vi om La Reds arbete mötte motstånd eller stöd från det lokala samhället. A2 svarar att hon upplever att nätverket bemöts av visst motstånd och hon tror att det beror på deras sätt att arbeta och på deras ideologi; *"... this opposition it starts when they [La Red] start condemning everything and trying to create like a woman's island, just women."* (A2)

Hon fortsätter med att förklara att AMNLAE nådde större framgångar då de började arbeta med både män och kvinnor; eftersom män och kvinnor lever tillsammans så måste de arbeta med båda. A2 säger sig också ha upptäckt att en man som är våldsam är det på grund av att han själv blivit utsatt för våld när han var barn. Detta menar hon är anledningarna till varför det inte fungerar att arbeta endast med kvinnor, varför AMNLAE arbetar med både män och kvinnor.

A2 kritiserar La Reds strategi och inställning som hon menar är alltför kritisk då de fördömer allt i samhället. Hon betonar skillnaderna mellan AMNLAEs arbete och La Reds och hon lyfter fram att en orsak till våldet ligger i våldsutövarens barndom. Intressant att uppmärksamma är att som tidigare beskrivit så har AMNLAE gått igenom flera inre konflikter till följd av skilda åsikter om huruvida organisationen ska följa FSLNs linje eller ta starkare strid för kvinnors rättigheter.

Vi frågade även huruvida AMNLAE upplevde stöd eller motstånd från det lokala samhället. A2 svarar här att hon upplever att AMNLAE får stöd och uppskattning för sitt arbete, och att detta bekräftats genom att hon personligen uppnått att bli vald till kongressledamot på nationell nivå.

"... that's the reason that I achieved to be first a congress woman for this department and then nationally. And then the acknowledgement of my political party to be named for a position in the Central American parliament, to be a congresswoman for that. So basically it is the acknowledgement of the work that is done in pro of women." (A2)

Här kopplar A2 stödet i samhället till partiet och sitt eget arbete till framgångar inom kvinnorrättsarbetet. Hon säger också att det är viktigt att uppmärksamma stödet AMNLAE fått i sitt arbete från den nuvarande regeringen. Men hon vill samtidigt betona organisationens självständighet gentemot regeringen. A2 förklarar att AMNLAE har definierat sin egen strategi oavsett hur regeringens lyder. AMNLAE har utarbetat egna program för att omdana machistakulturen. Hon påpekar också att AMNLAE är den största och äldsta organisationen i landet och att AMNLAE hade möjlighet att utvecklas under 1990-talet då landet var relativt fridfullt i jämförelse med under revolutionen. A2 tillägger att organisationen har fått mycket ekonomiskt stöd från kvinnliga socialdemokrater i Sverige.

En sammanfattning av vad svaren från RED1,2,3,4,5 gav på frågan om hur La Red bedriver kvinnorrättsarbete var att de kräver rättigheter genom demonstrationer, utövar påverkansarbete via media, fungerar som assistans för till exempel utsatta kvinnor i rätten samt håller i olika utbildningar och workshops. RED2 beskriver att La Red sträcker sig över hela landet, från norr till söder, från väst till öst och att styrkan ligger i att organisera sig.

RED4 förklarar att nätverket samarbetar med flera enheter, exempelvis med "la comisarias" som är speciella polisstationer för kvinnor och barn. Polisen där vet att de kan hänvisa en våldsutsatt kvinna som behöver vård eller stöd till någon av de organisationer som ingår i La Red. Hon beskriver att stora delar av nätverkets arbete går ut på att göra sig hörda; bland annat via media eller på plats; *"...wherever there is a violent situation we come together, we pronounce ourselves, we speak out"* (RED4)

Både RED1 och RED4 förklarar att om det till exempel är ett stort, välkänt våldsfall i rätten så kan medlemmarna i nätverket organisera sig och gå dit. Genom deras närvaro kan de påverka att utfallet blir rätt enligt lag och stötta den våldsutsatta kvinnan. RED1 beskriver kvinnorrättsarbetet som ett hårt arbete, att nätverket möter många hinder i ett etablerat system som ofta skapar förtvivlan. RED3 förklarar att hon generellt upplever acceptans ute i samhället. Hon säger att motståndet mot La Red främst kommer ifrån kyrkan och från män som uttrycker att nätverket uppmuntrar till skilsmässa och förstör familjen. RED3 bemöter det genom att förklara att de inte uppmuntrar till skilsmässa, de vill bara att kvinnor ska leva ett

lyckligt, hälsosamt liv utan våld. Det innebär att de informerar kvinnor om att de har rätt att säga nej till sex med sin man och att våldtäkt är våldtäkt även om det sker inom äktenskapet.

“So the work that we do is a restructuring of this husband and wife relation. But we do not destroy the family. Of course for the sacred, traditional family, we threat family and all that. Ok, so that concept of family of that traditional people, for us- the network, that concept doesn't exist. So we say that this violence happens within this private environment, it's not a private environment, it's a felony, it's a crime that happens outside this family environment.” (RED3)

A3 svarar att AMNLAE inte möter något motstånd utifrån tack vare sättet de bedriver sitt arbete på, de samarbetar med ”the community”. Hon betonar att det är viktigt att arbeta med både män och kvinnor för att uppnå jämlikhet. Detta förklarar hon är något AMNLAE har erfarenhet av 42 års arbete i landet. Hon säger att jämlikhet handlar om både män och kvinnor, därför räcker det inte att förändra kvinnorna utan även männen måste arbetas med. Hon menar vidare att enbart arbeta med kvinnor leder till ytterligare problem; *“Carrying out work only with women would bring in separation problems, violence problems, and what we [AMNLAE] look for is for both women and men to look at themselves as equals (A3).*

A3 menar att detta sätt att arbeta, med både män och kvinnor, är det enda sätt som “bär frukt i samhället”. Dessa två uttalanden från RED3 och A3 visar tydligt på två skilda synsätt på kvinnorrättsarbete. I vad A3 uttrycker här finner vi vissa likheter med kyrkans ståndpunkter; hur kyrkan har svarat på La Reds arbete. Som framkommit tidigare har kyrkan ett oerhört stort inflytande i landet och påståenden om ett samarbete mellan regeringen och kyrkan har också kommit upp. Oavsett hur relationen mellan kyrkan och regeringen ser ut, vill vi hävda att katolicismen representerar en av de rådande diskurserna i Nicaragua, alltså en diskurs som en stor del av befolkningen befinner sig i. Burr (1995) beskriver sambandet mellan kunskap och social handling som ett viktigt synsätt inom ett socialkonstruktivistiskt perspektiv. Med det menar hon att det vi känner till och uppfattar som ”rätt” styr vårt handlande och våra uppfattningar; en beskrivning vi anser kan fungera som en förklaring till svaret ifrån A3 ovan.

Johansson (2005) använder begreppet metanarrativ, stora berättelser, vilket refererar till politiska, kulturella, religiösa diskurser. Hon beskriver vidare att genom att använda diskursanalys som metod är det möjligt att visa hur en diskurs grundar kategorier av sanning, detta sker genom att det som tillhör diskursens norm uppmuntras medan ett agerande mot normen istället upplever motstånd. Vi har tidigare nämnt att Johansson (2005) menar att olika diskurser får olika politiska och sociala följder. Utifrån en diskursteoretisk förklaring kan de

personer vi intervjuat från La Red sägas tillhöra en feministisk diskurs som vi menar utmanar den rådande diskursen, och de var överens om att uppleva ett starkt motstånd från samhället. Detta då de, utifrån den diskurs som historiskt och kulturellt omger Nicaragua, motsäger diskursens normer genom sitt arbete och sina ståndpunkter.

Vi uppfattar det som att kvinnorna inom La Red kritiserar AMNLAE för att följa regeringens linje i sitt arbete. AMNLAE menar att de inte möter något stort motstånd i samhället. När vi tidigare beskrivit svar av A1, 2, 3 har det framkommit att de inte kritiserar regeringen och vi uppfattar inte de som lika radikala i sin beskrivning av diskriminering och kvinnors situation. Det råder också en stor skillnad i intervjupersonernas beskrivningar av sitt arbete. A1, 2, 3 betonar vikten av att arbeta med både män och kvinnor och ställer sig därmed kritiska till La Reds jämställdhetsarbete som är speciellt inriktat på kvinnor. Vi drog ovan en parallell till kyrkans ståndpunkter då A3 menade att ett kvinnorättsarbete fokuserat på kvinnor leder till skilsmässor och våld. Det skulle kunna vara så att AMNLAEs arbete är mer välkomnat för att det inte motsäger den dominerande diskursen i samma utsträckning som La Red.

Vi kan alltså utifrån dessa berättelser se tydliga exempel på olika sociala och politiska följder i form av varierande motstånd och stöd från samhället. I likhet med Nilssons (2008) resonemang kring ett utrymme i en diskurs som öppnar för förändring diskuterar Johansson (2005) om att skapa alternativa berättelser. Alternativa berättelser verkar till att ifrågasätta härskande kategoriseringar och som begreppet anger skapa alternativ. Hon beskriver att metaberättelser inbegriper exkluderings- och inkluderingsmekanismer, beskrivningen sammanlänkar metaberättelsen med diskursen utifrån Nilssons (2008) beskrivning av samma mekanismer inom en diskurs, som verkar till samma begränsningar eller möjligheter beroende på vem som säger vad. Burr (1995) talar om att mäktiga grupper som tjänar på en diskurs verkar för att upprätthålla den. Exempel på sådana grupper i Nicaragua kan vara den Katolska kyrkan och regeringen. Alla intervjupersoner var överens om att kyrkan medverkade till ett förtryck av kvinnor. Det rådde däremot delade meningar om regeringens roll men samtliga av intervjupersonerna vi benämner som RED betonade regeringens inblandning. Att den Katolska kyrkan är ett stort hinder i jämställdhetsarbetet bekräftas i tidigare forskning av Ewig (1999) där hon även pekar på kyrkans inflytande över politiken i Latin Amerika som ett motstånd. Om vi skulle anta att det förekommer ett samarbete mellan kyrkan och regeringen som RED1,2,3,4,5 beskriver kan A1,2,3s accepterande av regeringens (och kyrkans) politik sägas härledas till dels kollektiva men också personliga berättelser som genom att reproducera

den rådande kategoriseringen medverkar till att legitimera ojämlika maktförhållanden mellan män och kvinnor (Johansson, 2005).

RED1 menar att det är ett problem att kvinnorna i La Red inte är enade och att det lokala nätverket står inför en utmaning; de måste fastställa vad de behöver arbeta på och definiera målet och ambitionen med arbetet.

Vad som framkommit är att de flesta intervjupersoner uttalat att de anser denna ”uppdelning” vara till nackdel för kvinnorrättsarbetet. RED2 talar om att det lokala nätverket La Red tidigare bestod av tjugo organisationer men att antalet deltagande organisationer under de senaste åren har minskat till åtta och att nätverket på grund av dessa skilda ställningstaganden har blivit bräckligt. A2 påpekar att om kvinnorna hade hållit ihop istället för att kritisera varandra så hade de kunnat avancera mycket mer. Hon påpekar samtidigt hur viktigt det är att alla ska kunna uttrycka olika åsikter och detta tidigare har varit en bidragande faktor till kvinnorrättsarbetets framsteg.

Det finns en uttalad konflikt mellan regeringen och nätverket La Red. Det kan tänkas att denna konflikt medverkar till att de olika sidor som representeras i vår studie håller gränsen mellan sina kontexter tydlig. AMNLAE har inte lämnat La Red men benämner sig själva som icke aktiva medlemmar. Av informationen vi fått genom våra intervjuer kan vi utläsa tydliga skiljelinjer mellan de två grupperna. Burr (1995) talar om kulturell och historisk påverkan och hur denna bestämmer vår förståelse för verkligheten och vår kunskap. Mekanismen av en historisk påverkan anser vi är tydlig i det här fallet. Vi har i bakgrunden till AMNLAE och La Red och i avsnittet om tidigare forskning gett en bild av en historia där aktörerna beskrivs på ett utförligt sätt och där man kan utröna vilken roll respektive organisations historiska utveckling har haft. Vi har tydliggjort skillnader som vi kunnat utläsa av svaren, skillnader som tycks ha en viss koppling till intervjupersonernas sociala sammanhang och politiska preferenser. Dock inte enbart partipolitiskt, då denna i grunden kunde vara densamma men formad utifrån till exempel ett feministiskt perspektiv.

I problemformuleringen frågade vi oss i vilken utsträckning organisationens/nätverkets relationer till regeringen påverkar deras positioner i samhället. Ewig (1999) betonar vikten av ett samarbete mellan staten och kvinnorrättsrörelser för att nå framgång vad gäller kvinnors situation i landet då det arbete en NGO kan bedriva på egen hand i slutändan inte visat sig

vara tillräckligt. Vidare kan staten både fungera som ett hinder och ett stöd för arbetet beroende på dess inställning. Viljan från staten att samarbeta kan bero på individerna inom partiet. Ifall regeringens prioriteringar, som kan variera, och kvinnorrättsrörelsens inriktningar och mål stämmer överens är ett samarbete till fördel, men om dessa däremot skiljer sig åt är det viktigt att kvinnorrättsorganisationer värnar om sin autonomi och kämpar för att vidmakthålla denna (Ewig, 1999). En kvinnorrättsorganisation som inte är autonom blir beroende av regeringens politik, vilket inte alltid främjar kvinnorrättsarbetet. Utifrån våra intervju svar har det även blivit tydligt att om den autonoma organisationens mål står i motsats till regeringens prioriteringar kan det vara svårt för organisationen att bedriva sitt arbete. Å andra sidan om organisationens och regeringens prioriteringar överensstämmer underlättar det och verkar positivt för kvinnorrättsarbetet, vilket kan kopplas till A1,2,3s beskrivningar av hur kvinnorrättsarbetet inom AMNLAE inte möter något motstånd från samhället.

I problemformuleringen frågade vi oss även om det kan leda till hinder i kvinnorrättsarbetet när starka kvinnorrättsorganisationer/rörelser har skilda uppfattningar om definitionen av jämställdhet mellan könen och dessutom om vilka strategier som bör användas för att stärka kvinnors position. Alla våra intervju personer uttrycker klart och tydligt att de vill arbeta mot mäns våld mot kvinnor i samhället. Dock tycks det vara så att deras olika politiska ställningstaganden numera kommer i vägen och hindrar dem i arbetet mot sitt gemensamma mål då de alla uttrycker att sprickor och konflikter har verkat till att försvaga kvinnorrättsarbetet. De menar alla att en enad kvinnorrörelse skulle vara starkare och nå större framgångar. Som kvinnor tillhör de den svagare och underordnade gruppen i samhället och de kämpar alla mot en uttalad machismo; den starkare gruppen. Dock bedriver de numera ytterligare en kamp; en inre kamp mot varandra som riskerar att ta fokus ifrån det uttalade målet. Att det leder till hinder i kvinnorrättsarbetet blir också tydligt då La Red som rörelse grundar sina beslut på enhällighet bland medlemmarna. Samma medlemmar som numera tar ställning för olika strategier och uttrycker skilda åsikter om kvinnors situation vilket tyder på skilda uppfattningar om definitionen av jämställdhet. Det är för oss ganska självklart att detta skapar problem som det bevisligen har gjort och fungerar som en bromskloss i arbetet. Som Isbester (2001) skriver så är en distinkt identitet och ett uttalat mål av största vikt för en organisations framgång, något som visat sig när hon tidigare studerat styrkor och brister hos olika kvinnorrättsorganisationer i Nicaragua.

6 Slutdiskussion

Vi genomförde vår studie på en lokal nivå vilket kan medföra att delar av resultatet är begränsat till att visa på relationer och information om det område där vi befann oss i. Däremot kan de mönster vi fann i våra intervjupersoners beskrivningar av sina inre konflikter och respektive roller i kvinnorrörelsen finna gemenskap med vad vi beskriver i avsnittet om bakgrund till AMNLAE och La RED utifrån Stoltz Chinchilla (1994) vilket ger djup till våra resultat. Det finns en historia i Nicaraguas kvinnorrörelse av skilda sätt att se på kvinnorrättsarbete och feminism där regeringen har spelat en tydlig roll. Naturligtvis skulle en mer omfattande studie med fler intervjuer täckande över ett större geografiskt område ge ett mer generaliserbart resultat. Något vi skulle finna intressant är att göra samma undersökning i huvudstaden Managua för att jämföra resultaten och ifall dessa hade överensstämt, uppnå ett mer generaliserbart resultat som skulle representera en nationell nivå.

Vi hade svårt att hitta forskning som behandlar kvinnorrörelsen i Nicaragua från de senaste åren vilket ger vår undersökning vikt genom att den är aktuell då den beskriver La Red och AMNLAE ur ett nutida perspektiv. Både Isbester (2001) och Ewig (1999) diskuterar vikten av kvinnorrättsorganisationers identitet och autonomi, de resonerar även kring olika kvinnorrörelsers relationer till regeringen och vilka strategier som kan vara att föredra för att nå framgång. Detta är frågor vi berört genom vår forskning, dock i mindre skala. Vi har tittat på nätverkets och AMNLAEs historia, identitet samt autonomi eller icke, och hur relationerna till regeringen förhåller sig. Vi har sedan resonerat kring hur dessa faktorer tycks påverka kvinnorrättsarbetet idag.

Mot bakgrund av analysen har vi kommit fram till att alla våra intervjupersoner uttrycker en åsikt om att kvinnorrättsarbetet försvagats allteftersom att splittringarna och konflikterna eskalerat. Konflikterna utgör alltså hinder i det praktiska arbetet. Dels tar det fokus från de huvudsakliga problemen, dels har det startat en ny kamp. Istället för att kämpa tillsammans mot den överordnade gruppen och för den underordnade vill vi mena på att kampen nu även förs inom gruppen vilket gör den svagare.

En fråga vi ställer oss är om dessa konflikter skulle kunna vara en önskvärd effekt av regeringen. Regeringen och den Katolska kyrkan utgör mäktiga grupper i Nicaragua som tjänar på att upprätthålla den strukturella maktordningen i landet. Till följd av ökade

konflikter mellan kvinnorättsgrupper skulle man kunna förvänta sig ett försvagat kvinnorättsarbete och ett därmed minska risken av ett ifrågasättande som av de mäktiga grupperna uppfattas som problematiskt. Till följd av regeringens och kyrkans uttalade motstånd mot La Red har kvinnor och organisationer med viss samhörighet med det regerande partiet tvingats från regeringens sida att ta ställning då de ska representera en partipolitik som numera kritiseras av nätverket.

Ur ett annat perspektiv skulle vi kunna resonera kring om att de kvinnor som sympatiserar med regeringen kan sägas ha tvingats ta avstånd från nätverket till följd av La Reds alltmer radikala strategier där de öppet uttalar målet om att bryta ner rådande strukturer som de menar ingår i ett patriarkalt system som regeringens politik representerar och reproducerar. Det är naturligtvis en fördel för nätverket att medlemmarna strävar mot samma mål och delar uppfattning om bästa strategi för att nå målet. Som framgår i information om La Red och i vår empiri så ska kvinnor med olika politiska ideologier vara välkomna i nätverket. En av kvinnorna resonerar kring de positiva aspekterna av detta då nätverket ska fungera som ett forum där alla kvinnor har rätt att göra sin röst hörd oberoende av yttre funktioner som styrs av män. Dock tycks det här ha uppstått ett problem då dessa olika ståndpunkter för närvarande har skapat till synes ohanterliga konflikter för ett samarbete.

Med belägg från tidigare forskning, exempelvis utifrån Carroll Ellsbergs (2000) studie om genusrelaterat våld väljer vi att definiera kvinnors situation i Nicaragua som ett socialt problem. När intervjupersonerna förklarar och beskriver kvinnors situation i Nicaragua kan deras skilda sätt att skildra detta verka till att de förnekar varandras beskrivningar, vilket i sin tur kan leda till att effekten försvagas. I ett strävande efter ett erkännande av kvinnors utsatta position krävs en tydlig bild av problemet, vilken skadas av att beskrivningarna skiljer sig åt så mycket som de faktiskt gjorde i vår undersökning. En av våra intervjupersoner hävdade till exempel att det inte rådde någon diskriminering i Nicaragua, vilket vi kan tycka inte är en verklighetsanknuten beskrivning. Till detta kommer problematiken kring att strategier kanske inte utnyttjar sin fulla potential att påverka och utvecklas om de inom en stark rörelse strider mot varandra.

Intervjupersonerna betonade alla den möjliga styrkan i en enad kamp och faran i att låta konflikterna och splittringarna försvaga denna. I La Red handlar det om skilda politiska ideologier med utgångspunkt i sympati respektive motstånd till regeringens politik. Dessa

mynnar ut i olika syn på strategier i kvinnorrättsarbete såväl som i definitionen av diskriminering och beskrivning av kvinnors situation. För att jämföra med den västerländska kulturen har kvinnorrörelsen sedan lång tid tillbaka utgjorts av olika feministiska kamper som tagit avstamp i olika politiska ideologier, exempelvis den liberalfeministiska kontra den radikalfeministiska som förespråkar två vitt skilda teorier och talar för olika strategier till att nå ett jämställt samhälle. I Sverige finns idag en kvinnorrörelse som rymmer många olika feministiska perspektiv, där grupper förespråkar olika sidor som ibland strider mot varandra. Konflikter och splittringar kan alltså även ur ett generellt perspektiv sägas ha varit närvarande hos olika kvinnorrörelser världen över sedan en lång tid tillbaka. Vi förde ett resonemang kring den nicaraguanska regeringens och kyrkans intresse i att upprätthålla en diskurs som verkar till deras fördel, om de har en roll i att orsaka splittringarna i nätverket. Finns det en parallell att dra? Kan rådande maktstrukturer sägas vara en gemensam nämnare till splittringar i kvinnorrörelser? Även om splittringar och konflikter kan härledas till maktstrukturer, vilket vi tror att de till viss del kan, är det viktigt att resonera kring möjligheterna och svårigheterna för en enad kamp. Att vi lever i ett patriarkalt samhälle, att kvinnor är underordnade män gör inte kvinnor till en homogen grupp med samma förutsättningar och erfarenheter, utifrån detta kan konflikter och splittringar ses som en naturlig del i en kvinnorrörelse. Men, fortfarande är det en utsatt grupp som drabbas i det praktiska kvinnorrättsarbetet om detta försvagas till följd av konflikterna. Frågorna vi då avslutningsvis ställer oss är hur kan vi minska konsekvenserna av motsättningarna i det praktiska arbetet? Eller, kan en kvinnorrörelse i en större kontext undgå splittringar och lyckas utmana det patriarkala samhället som en enad front?

7 Referenser

- Alvesson, M & Sköldbberg, K (2008) *Tolkning och Reflektion, Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur
- Aspers, P (2007) *Etnografiska metoder, att förklara och förstå samtiden*. Malmö: Liber
- Burr, V (1995) *An Introduction to Social Constructionism*. London: Routledge
- Carroll Ellsberg, M (2000) *Candies in hell*. Umeå: Umeå University, Department of Public Health and Clinical Medicine
- Ellsberg, M, Liljestrand, J & Winkvist, A (1997) "The Nicaraguan Network of Women against Violence: Using Research and Action for Change" *Reproductive Health Matters*, 5, 10, 82-92
- Ewig, C (1999) "The strengths and limits of the NGO women's movement model: shaping Nicaragua's democratic institutions" *Latin American Research Review*, 34, 3, 75-102
- Fernandez Poncela, A (1997) "Nicaraguan Women: Legal, Political, and Social Spaces". I Dore, E (red) *Gender Politics in Latin America*. New York: Monthly Review Press
- Gemzöe, L (2004) *Feminism*. Stockholm: Bilda Förlag
- Hammersley, M & Atkinson, P (1995) *Ethnography, Principles in practice*. London: Routledge
- Isbester, K (2001) *Still fighting: the Nicaraguan women's movement, 1977-2000*. (Elektronisk) Pittsburgh: University of Pittsburgh Press. Tillgänglig: University of Pittsburgh Press, Digital Edition. (2010-05-06).
- Johansson, A (1999) *La Mujer Sufrida – the Suffering woman. Narratives on Femininity among Women in a Nicaraguan barrio*. Göteborg: Göteborg University, Department of Sociology
- Johansson, A (2005) *Narrativ teori och metod*. Lund: Studentlitteratur
- Kohler Riessman, C (2008) "Analys av individuella berättelser". I Larsson,S, Sjöblom,Y & Lilja,J (red) *Narrativa metoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur
- Larsson,S, Sjöblom,Y, Lilja, J (2008) "Berättelser i det sociala arbetet". I Larsson,S, Sjöblom,Y & Lilja,J (red) *Narrativa metoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur
- Luciak, I (2001) *After the revolution, Gender and democracy in El Salvador, Nicaragua, and Gutatemala*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press
- May, T (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur

Nilsson, R (2008) Foucault, en introduktion. Malmö: ÉGALITÉ

Paxton, P & Hughes, M (2007) Women, Politics and Power, A Global Perspective. London: Sage Publications Ltd

Stoltz Chinchilla, N (1994) "Feminism, Revolution, and Democratic Transitions in Nicaragua". I Jaquette, J (red) The Women's Movement in Latin America. Colorado: Westview Press

Trost, J (2005) Kvalitativa intervjuer. Lund: Studentlitteratur

Websida:

La Red de Mujeres Contra la Violencia (senast uppdaterad 2008) tillgänglig:
<http://www.reddemujerescontralaviolencia.org.ni/Ingles.php>

BILAGA 1

Intervjuguide

Då vi använde oss av spansktalande tolk vid intervjutillfällena valde vi att formulera frågorna på engelska.

- How would you describe the women's situation today in the Nicaraguan society?
- Would you say that women are being discriminated? If so, how?
- Would you like to describe if there has been changes in women's situation during the last years?
- What do you think are the reasons for this?
- Would you like to describe the ideological base of the national network, La Red?
- How would you describe the work of La Red?
- How would you describe the ideological base of the local network, La Red?
- How does the local network pursue women's rights work?
- What would you say are the reasons for choosing this way of working?
- What have you learned from your experiences in the network?
- How would you describe the machismo in the Nicaraguan society?
- How do you think it works to pursue women's rights work in a society with a pronounced machismo?
- How do you think that the religion affects the gender roles?
- How do you think the religion and the machismo affect the practical work of La Red?
- How does the network meet this?
- Do you experience opposition or support from the outside society? If so, in what way?

BILAGA 2

Introduktionsbrev

Hola!

Somos Filippa Rehnström y Linda Johansson, dos estudiantes de ciencias sociales en la Universidad de Lund, Suecia. Estamos en Estelí para escribir un ensayo sobre el trabajo de derechos para mujeres y deseamos centrarnos, en cuanto que sea posible, en la Red de Mujeres Contra la Violencia en Estelí. La intención del ensayo es dar un imagen de la red nacional y su base ideológica, para luego comparar con el trabajo y como se realiza en practica en un nivel local, o sea, aquí en Estelí. Para llegar a comprender bien vuestro trabajo, sería una gran ventaja si podríamos entrevistarles a Usted y también posiblemente participar y/o observar algún tip de actividad de la Red de Mujeres Contra la Violencia.

Participar en la entrevista es por supuesto voluntario, y se puede cortar en cualquier momento. Todas las personas entrevistades van a aparecer anónimas en el texto y el material va a ser usado únicamente en nuestro ensayo. Durante las entrevistas tendremos un intérprete por falta de conocimientos suficientes en español. Tambien vamos a usar una grabadora, y todas, las bandas serán destruidas cuando esta terminado nuestro trabajo. Si desea Usted hacer la entrevista sin grabadora, lo haremos sin problema.

El ensayo cumplido va a ser disponible para Usted en Inglés en caso de interés, y si es deseable lo podemos enviar.

Con esperanza de una buena colaboración!

Atentamente

Filippa Rehnström y Linda Johansson

